İŞKUR

2018

RİZE İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMA RAPORU

2018 YILI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMALARI

RİZE ÇALIŞMA VE İŞ KURUMU İL MÜDÜRLÜĞÜ
İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMA RAPORU

YAZAR

TAYFUN KAĞANOĞLU İMD

KOORDİNATÖR: SONER KARAKAYA Şube Müdürü

İPA DIŞ SAHA EKİBİ

ALPER YAŞAR HAKYEMEZ
BURAK TUĞCU
DERYA ŞANAL BEKAR
DERYA TAŞPINAR
EMİNE DEMİREL
GAMZE KARACA
IRMAK SAĞLAM
MURAT FIRAT
MUTLU DEMİREL
ÖZGE MEMİŞOĞLU
SEMRA BURKAZ EKİNCİ
SULTAN TÜFEKÇİ
TAYFUN KAĞANOĞLU
TUĞBA DURUSU
ÜMMİYE BALIKÇILAR
ZEYNEP AĞAÇ ÜÇEL

SUNUŞ

Toplumların en önemli problemlerinden biri de işgücü piyasasının arz-talep dengesinin sağlanması ve bu denge gözetilerek işgücü piyasasının verimli bir şekilde büyümesidir. Arz Talep dengesinin bozulması halinde çağımızın en büyük sorunu olan "işsizlik" problemi baş gösterecektir. Sosyo-ekonomik olarak yeterli gelişimi gösteremeyen toplumların huzursuzluk yaşaması huzursuzluk yaşaması, toplumsal olayların negatif etkileri nedeniyle devlet kaynakları ve devletin enerjisi boşa sarf edilmektedir. İşgücü piyasası arz ve talep cephesi olarak çift yönlüdür. Bu piyasanın iki ana aktörü arasında köprü vazifesi görmekte olan Türkiye İş Kurumu görevini aktif ve etkin bir şekilde yürütebilmek adına işgücü piyasası talep araştırmalarını her yıl düzenli olarak ve kapsamı genişletilerek yapmaktadır. Yerel ve ulusal düzeyde elde edilen veriler ışığında aktif işgücü piyasası politikalarını oluşturup, istihdamın artırılmasına, işsizlik probleminin çözümüne çaba sarf etmektedir. Türkiye Kurumu Genel Müdürlüğü 2007 yılından bu yana aktif bir şekilde işgücü piyasası araştırmalarını devam ettirip aktif işgücü politikalarının etkin ve ihtiyaca uygun olmasını sağlamak amacıyla işverenlerimizin görüşlerini baz almaktadır. Bu çalışmalarla işsizleri işgücü uyum programları çerçevesinde yetiştirip, işverenlerimizin nitelikli işgücü taleplerini karşılamakta ve niteliksiz işgücünün nitelikli hale dönüşümünü sağlayarak vatandaşlarımızın işgücü piyasasına girişini kolaylaştırır. İşgücü piyasası araştırmaları iv neticesinde çıkan sonuçlar doğrultusunda işverenlerimizin işgücü ihtiyaçları karşılanmakta ve işgücünün de iş piyasasına uyumu sağlanmaktadır. İŞKUR sunduğu hizmetleri daha etkin sunabilmek ve il düzeyinde mesleki eğitim programlarını ihtiyaca uygun yönlendirmek amacıyla kapsamlı bir İşgücü Piyasası Talep Araştırması gerçekleştirmiştir. İl düzeyinde işgücü arzı ve talebi verilerini içeren bu çalışmanın raporu bu konuda genel bir rehber olmuştur. Bu çalışmanın ortaya çıkmasında gösterdikleri özenli çalışma nedeniyle Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü personeline, araştırma sürecinde işyeri bilgi formlarına titiz bir şekilde yanıt veren tüm işverenlerimize ve emeği geçen herkese teşekkür ediyor, Rize İşgücü Piyasası Talep Araştırması Analiz Çalışması'nın ilimiz ve tüm ilgililer için yararlı olmasını diliyorum.

Kemal ÇEBER

Rize Valisi

ÖNSÖZ

Türkiye İş Kurumu (İŞKUR), ulusal istihdam politikasının oluşturulması, istihdamın korunması ve geliştirilmesi ile işsizliğin önlenmesi faaliyetlerinde rol alan işgücü piyasasının en önemli aktörlerinden biridir. Kurumumuz hem aktif hem de pasif istihdam politikaları doğrultusunda işgücü ve işverene yönelik birçok kamusal hizmet sunmaktadır. İşsizlik sigortası işlemlerini yürüten, işgücü piyasası verilerini yerel ve ulusal bazda derleyen, analiz eden, yorumlayan, işgücünün istihdam edilebilirliğini artırmaya yönelik işgücü yetiştirme, mesleki eğitim ve işgücü uyum programları geliştirerek uygulanması konusunda önemli görevler icra eden, üstlendiği yasal, yönetsel ve sosyal sorumluluğun bilinciyle faaliyetlerini özveri ile sürdüren İŞKUR, işgücü piyasası analizleri aracılığıyla işverenle yüz yüze görüşerek işgücü taleplerini derlemektedir. İşgücü piyasası analizlerinin etkin bir şekilde yapılabilmesi sadece İŞKUR için değil sosyal politikayla ilgilenen tüm kişi ve kurumlar için sağlıklı öngörü ve planlama yapılması açısından önemli ve gereklidir. Bu noktadan hareketle 2018 yılında 2 Nisan –11 Mayıs tarihleri arasında Türkiye genelinde Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) ve Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) işbirliği ile belirlenen işyerlerine ulaşılmış, kurum personelimiz işveren veya işveren temsilcisi ile görüşme gerçekleştirmeye çalışmıştır. Bu kapsamda ulaşılmış olan işyerlerinden derlenen veriler ile iş gücü piyasası analizi yapılmış olup, elde edilen verilen ışığında çalışmalara yön verilmiştir. Türkiye Geneli ve il düzeyinde çalışan sayısı, açık iş, temininde güçlük çekilen meslekler ile geçmiş ve gelecek dönem istihdam eğilimlerine dair bilgiler derlenmiş, işverenin eleman ihtiyacı anında karşılanmaya çalışılmıştır. Ayrıca işgücü yetiştirme kurslarının da piyasa ihtiyaçları doğrultusunda açılmasının sağlanması için veriler derlenmiştir. Bu çerçevede, hazırlanan bu Rapor 2018 yılı 2 Nisan 11 Mayıs tarihleri arasında "Rize İşgücü Piyasası Araştırması" hem işgücü arzına ilişkin eğilimler hakkında bazı değerlendirmeleri hem de İşgücü Piyasası ve İstatistik Dairesi Başkanlığımız sorumluluğunda ve Kurum personelimiz vasıtasıyla gerçekleştirilen talep araştırmasının sonuçlarına dair bilgileri kapsamaktadır. 81 il için ayrı ayrı il düzeyindeki verilerin analiz edildiği raporlarında kamuoyuyla paylaşılması planlanmaktadır. Bu vesileyle Türkiye İşgücü Piyasası Araştırması çalışmasının tüm kullanıcılara faydalı ve hayırlı olmasını diler, bu çalışmanın ortaya çıkmasında zamanını ayırarak bilgi formumuzu dolduran tüm işverenlerimize emeği geçen Kurum çalışanlarımıza ve sosyal paydaşlarımıza teşekkür ederim.

Hasan KİRAZ

İl Müdürü

İÇİNDEKİLER

TABLOLAR LİSTESİ ii
ŞEKİLLER LİSTESİ iii
YÖNETİCİ ÖZETİ 1
GİRİŞ 3
BİRİNCİ BÖLÜM 4
İŞGÜCÜ PİYASASI ARZ VERİLERİ 4
İŞKUR GÖSTERGELERİ 4
Açık İşler 4
İşe Yerleştirmeler 5
Kayıtlı İşsiz 7
Aktif İşgücü Programları 8
İşsizlik Ödeneği 12
İKİNCİ BÖLÜM 14
İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI SONUÇLARI 14
İŞYERLERİ VE MEVCUT İSTİHDAM 15
İşyeri Verileri 16
Mevcut İstihdam 28
AÇIK İŞLER 31
TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER 41
GELECEK DÖNEM İSTİHDAM EĞİLİMLERİ 46
SONUÇ 53

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1: En Fazla Açık İş Olan Meslekler (2017) 5
Tablo 2: Mesleklere Göre İşe Yerleştirme Sayıları (2017) 6
Tablo 3: Mesleki Eğitim Kursları ve Katılımcı Sayıları (2010-2017) 9
Tablo 4: Mesleki Eğitim Kurslarının Cinsiyete Göre Meslek Dağılımı 10
Tablo 5: İşbaşı Eğitim Programı ve Katılımcı Sayıları (2010-2017) 10
Tablo 6: İşbaşı Eğitim Programlarının Cinsiyete Göre Meslek Dağılımı 11
Tablo 7: Girişimcilik Eğitim Programı ve Katılımcı Sayıları (2010-2017) 12
Tablo 8: İşyerlerinin Sektörel Dağılımı 16
Tablo 9: Sektörlere Göre İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanma Oranları 26
Tablo 10: İŞKUR Hizmetlerinden Yararlananların Memnuniyet Durumu 27
Tablo 11: Sektörlere ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayısı 29
Tablo 12: Meslek Grupları ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayıları 30
Tablo 13: En Fazla Çalışanı Olan Meslekler 31
Tablo 14: Sektörlere Göre Açık İş Sayısı, Açık İş Oranı ve Açık İşi Olan İşyeri Oranı 32
Tablo 15: Cinsiyete Göre Açık İşlerde Talep Edilen Becerilerin Öncelik Sıralaması 37
Tablo 16: Meslek Gruplarına Göre Açık İş Sayısı ve Açık İş Oranı 37
Tablo 17: Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerin Aranma Kanalları 38
Tablo 18: Açık İş Olan Mesleklerden İstenen Becerilerde Öncelik Sıralaması 39
Tablo 19: Cinsiyet Bazında En Çok Açık İş Olan Meslekler 40
Tablo 20: Sektörlere Göre Temininde Güçlük Çekilen Kişi Sayısı 42
Tablo 21: Mesleklere Göre TGÇM Dağılımı 43
Tablo 22: Mesleklere Göre TGÇM Nedenleri 45
Tablo 23: Çalışan Sayısı, Açık İş ve TGÇM Durumuna Göre En Fazla Talep Edilen Meslekler 46
Tablo 24: Sektörlere Göre İşverenlerin İstihdam Beklentileri 47
Tablo 25: Sektörlere Göre Net İstihdam Değişimi 48
Tablo 26: Meslek Gruplarına Göre Net İstihdam Değişimi 49
Tablo 27: En Fazla İstihdam Artışı/Azalışı Beklenen Meslekler 49

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Yıllara Göre Açık İş Sayıları (2010-2017) 4
Şekil 2: Yıllara Göre İşe Yerleştirme Sayıları (2010-2017)..... 6
Şekil 3: Yıllar İtibariyle Cinsiyete Göre Kayıtlı İşsiz Sayısı..... 7
Şekil 4: Yıllar İtibariyle İşsizlik Ödeneği Hak Eden Sayısı (2010-2017) 13
Şekil 5: İşyerlerinin Yaşına Göre Dağılımı 17
Şekil 6: Sektörlere Göre Part-time Çalışanı Olan İşyerlerinin Oranı 18
Şekil 7: Kadınların Part-Time Çalışma Durumu..... 19
Şekil 8: Sektör Bazında İşyerlerinin Vardiyalı Çalışma Yapma Durumu 20
Şekil 9: Kadınların Vardiyalı Çalışma Durumu..... 21
Şekil 10: Sektörlere Göre İşyerlerinin İhracat Yapma Oranı 22
Şekil 11: Ar-Ge Çalışması Yapan İşyeri Durumu..... 23
Şekil 12: Gelecek Bir Yıl İçinde Yatırım Planlayan İşyeri Oranı (%) 24
Şekil 13: Gelecek Bir Yıl İçinde Planlanan Yatırım Oranı (%)..... 24
Şekil 14: Sektörlere Göre İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanma Oranları 25
Şekil 15: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanmama Nedenleri..... 28
Şekil 16: Açık İşlerde Cinsiyet Tercihi..... 33
Şekil 17: Açık İşlerin Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı 34
Şekil 18: Açık İşlerin Cinsiyet ve Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı 34
Şekil 19: Açık İşlerde Engelli Çalıştırmak İstenmesi 35
Şekil 20: Açık İşlerin Arama Kanallarına Göre Dağılımı..... 36
Şekil 21: Temininde Güçlük Çekilen Kişilerin Meslek Gruplarına Göre Dağılımı 42
Şekil 22: TGÇM Nedenlerinin Dağılımı..... 44
Şekil 23: Engelli İstihdamını Arttırmak İçin Önerilerin Dağılımı..... 50
Şekil 24: Genç (15-24 yaş) Personel Seçiminde Aranan Kriterlerin Dağılımı 51
Şekil 25: Personel Seçiminde Kullanılan Değerlendirme Yöntemlerinin Dağılımı 52

YÖNETİCİ ÖZETİ

İşgücü piyasasını analiz etmek için arz ve talep verilerine ihtiyaç duyulmaktadır. İşgücü piyasasının arz tarafına ait veriler TÜİK ve İŞKUR'un idari kayıtları aracılığı ile yayınlanmaktadır. İşgücünün arz boyutunun ele alınmasında bir takım temel işgücü verileri bulunmaktadır. Ekonomik olarak aktif olan nüfusun, çalışabilir yaştaki nüfusa olan oranını ifade eden İşgücüne Katılma Oranı; çalışanların çalışabilir yaştaki nüfusa oranını ifade eden İstihdam Oranı ve toplam işsiz sayısının işgücüne oranını ifade eden İşsizlik Oranı işgücü arzına ilişkin temel eğilimleri barındırmaktadır.

İşgücü piyasasının talep yönüne ilişkin veriler ise işgücü piyasası araştırması kapsamında derlenmektedir. İşgücü piyasasının talep boyutunu analiz etmek gayesiyle hazırlanan bu raporda Rize İli İşgücü Piyasası Araştırması sonuçlarına göre değerlendirilmiştir. Çalışma kapsamında veri derlenen işyeri sayısı 308'dir. Bu işyerleri 20 ve daha fazla çalışanı olan işyerleri olup il genelinde 17 sektörde tam sayım yapılmıştır. Rize ilinde 20+ istihdamlı işyerleri için toplam çalışan sayısı 10 bin 715 olarak tespit edilmiştir. Cinsiyet bağlamında ele alındığında ise 8 bin 574 çalışan erkeklerden, 2 bin 141 çalışan ise kadınlardan oluşmaktadır. Erkeklerin yüzde 24,9'u, kadınların ise yüzde 35'i Toptan ve perakende ticaret sektöründe istihdam edilmektedir.

Rize ilinde en fazla çalışanı olan meslek grupları; Nitelik Gerektirmeyen Mesleklerdir. Rize ilinde açık iş oranı yüzde 4,3 olarak tespit edilmiştir. Türkiye genelinde ise açık iş oranı yüzde 2,6 olup, Rize ili açık iş oranı bakımından 1,7'lik bir farkla Türkiye ortalamasının üzerindedir. Açık iş oranının en yüksek olduğu sektör ise yüzde 22,2 ile Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri sektörüdür. Rize ilinde açık işlerin meslek gruplarına göre dağılımı incelendiğinde; en fazla açık işin Toptan ve perakende ticaret meslek grubunda olduğu tespit edilmiş olup bu gruptaki açık iş oranı %4,8'dir. Rize ilinde en fazla açık işi olan ilk üç meslek grubu; Toptan ve perakende ticaret, İmalat ve İnşaat Mensuplarıdır.

İl genelinde açık işlerin yüzde 42,7'si için Eğitim Düzeyi lise ve altı talep edilmektedir. Rize ilinde temininde güçlük çekilen meslekler sektörlere göre incelendiğinde en fazla Toptan ve perakende ticaret sektöründe eleman temininde güçlük çekildiği görülmektedir. Rize ilinde temininde güçlük çekilen mesleklere bakıldığında ilk sırada Beden İşçisi (Taşıma, Yükleme-Boşaltma) mesleğinin yer aldığı görülmektedir. Bu mesleği sırasıyla Alçı Dekorasyoncu (Kartonpiyer) ve Satış Danışmanı / Uzmanı meslekleri takip etmektedir.

Rize ilinde teminde güçlük çekilme nedenlerine bakıldığında ilk sırada yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması yer almaktadır. Türkiye genelinde işyerlerinin yüzde 20,4'ü istihdamın artacağı yönünde cevap verirken Rize ilinde işverenlerin yüzde 39,7'si istihdamın artacağını öngörmüştür. Başka

bir ifadeyle Türkiye genelinde her 10 işyerinden 2'si istihdamın artacağını öngörürken, Rize'de bu sayı 4'e çıkmaktadır. Öte yandan istihdamın azalacağını düşünen işveren oranı, ülke genelinde 2,5 olarak öngörülürken Rize ilinde ise ülke genelinin 2 buçuk katına yakın olup yüzde 5,4 olarak öngörülmüştür.

GİRİŞ

Bu çalışma Rize işgücü piyasasının gerek arz gerekse talep yönü ile mevucut durumunu ortaya koyarak piyasanın olumlu ve olumsuz yanlarını sergilemektedir. Bu kapsamda işgücü piyasası ile kararların alınması ve uygulamaya konulacak faaliyet ve projelerin etkinliğinin artırılması noktasında araştırma sonuçlarının göz önüne alınması oldukça önemlidir.

Rize İşgücü Piyasası Araştırması Sonuç Raporu; il düzeyinde politika yapıcılarına ve karar alıcılara kaynak sağlamada büyük katkılar sağlayacak olan önemli bir çalışmadır. İşgücü piyasasının en önemli aktörleri olan işgücü ve işverenlerin piyasaya sundukları emeği ve piyasadan beklentilerini iyi analiz ederek niteliklerini ortaya koymak politika üretmeden önceki ilk adımı oluşturmaktadır. Daha sonra ise bu analizler neticesinde arz talep dengesini iyi kurmak ve işgücü politikalarını bu dengeyi sağlayacak şekilde bir zemini tesis etmek , istihdam ve işsizlik sorunlarıyla mücadele eden her bir kurum/kuruluşun gayesini oluşturmaktadır.

İşgücü Piyasası Araştırmaları sadece İŞKUR'a değil, Türkiye'de işgücü piyasasının paydaşı olan tüm kurum ve kuruluşlara önemli katkılar sağlamaktadır. İŞKUR, işgücü piyasasında aktif ve pasif istihdam politikalarında söz sahibi bir Kamu İstihdam Kurumu olarak İşgücü Piyasası Bilgi Formları aracılığıyla ve işverenlerle yüz yüze görüşme yöntemiyle İşgücü Piyasası Araştırmalarını gerçekleştirmektedir. Bu araştırma sonucunda Türkiye'de işgücü piyasasının talep boyutuna ilişkin en kapsamlı veri üreten kurum İŞKUR'dur.

İşgücü piyasası talep verilerinin elde edilmesine yönelik çalışmalar Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlükleri tarafından 2007 yılından itibaren yıllık bazda periyodik olarak sürdürülmektedir. Yapılan bu araştırmalar kapsamında 2018 yılı için Rize ilinde 2 Nisan-11 Mayıs 2018 tarihleri arasında saha çalışması gerçekleştirilmiş olup, araştırma neticesinde işgücü piyasasının arz ve talep boyutunu ele alan İşgücü Piyasası Araştırma Raporu hazırlanmıştır.

Bu raporda, İşgücü Araştırması sonuçları analiz edilerek Rize ilinin işgücü piyasasının talep yapısı ortaya konulmaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

İŞGÜCÜ PİYASASI ARZ VERİLERİ

İŞKUR GÖSTERGELERİ

İŞKUR göstergeleri, Kurumun idari kayıtlarından oluşmakta olup İŞKUR'un hedef kitlelerine sunmuş olduğu hizmetlerinin verilerinden hareketle istatistik alt yapısında derlediği rakamları içermektedir. Kurumun hizmetlerinden yararlanmak için Kuruma kayıt yaptıran kişilerin yaş, cinsiyet, sosyal durum, eğitim durumu, sektör ve meslek bilgisi bağlamında oldukça detaylı bilgilere ulaşılabilmektedir.

Açık İşler

Açık iş; işverenlerin ihityaç duyduğu işgücünü karşılamak amacıyla Kuruma bildirdikleri işgücü talepleridir. İşverenler taleplerini Kuruma bizzat gelerek verebilecekleri gibi online olarak da ihitiyaç duyduğu nitelikteki işgücünü Kurumdan talep edebilmektedirler.

Şekil 1: Yıllara Göre Açık İş Sayıları (2010-2017)

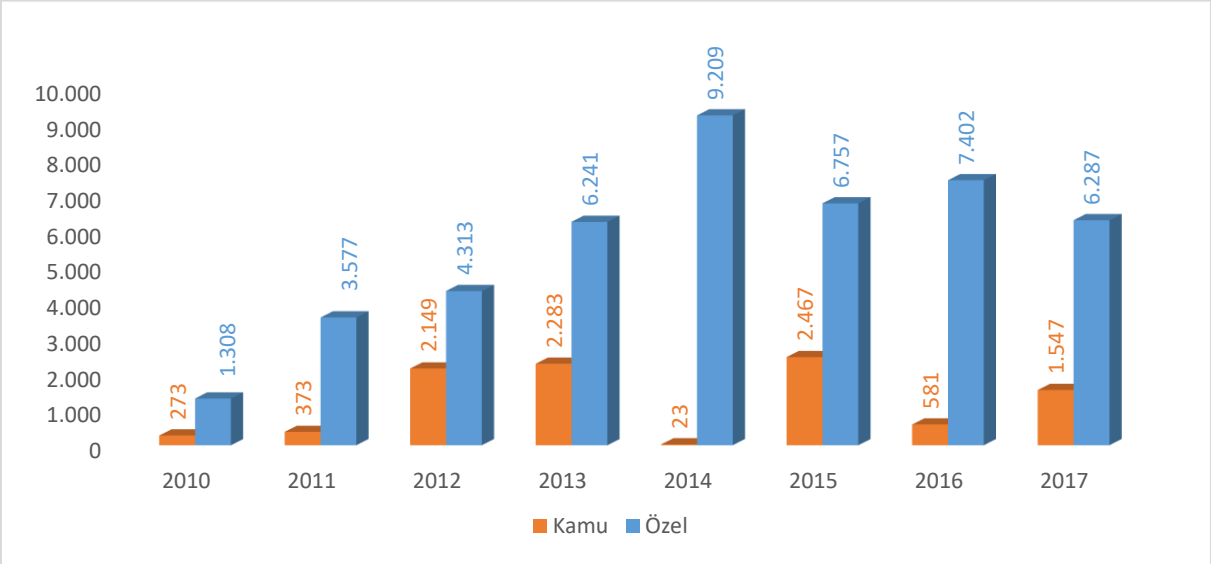

Kaynak: İŞKUR

2010 yılında 1.581 kişilik işgücü talebi alınmışken bu sayı 2017 yılına gelindiğinde 7 bin 834 kişiye yükselmiştir. Açık iş sayıları yıllar içerisinde dalgalı bir seyir izlemiştir. 2010 yılından itibaren 2014 yılına kadar artış eğilimi göstermiştir. 2014 yılında ki açık iş sayısı bir önceki yıla göre yüzde 8,3 oranında artmıştır. 2014 yılı itibariyle alınan özel sektör açık işler zirveyi görmüş iken bir sonraki yılda kamu özel iş sayıları zirve yapmıştır. Kamu alımlarında ki artışın dalgalanmasındaki ana neden, bölgedeki tarım ürünü işleyen kurum olan ÇAYKUR'un

talebinden kaynaklanmaktadır. Açık işler sektör bazında incelendiğinde ise İŞKUR'un özellikle 2014 yılından sonra özel sektör açık işleri üzerindeki etkinliğini önemli ölçüde arttırdığı görülmektedir.

Tablo 1: En Fazla Açık İş Olan Meslekler (2017)

Meslek	Açık İş Sayısı
Beden İşçisi (Taşıma, Yükleme-Boşaltma)	1.985
Beden İşçisi (Genel)	1.125
Müşteri Temsilcisi	428
Satış Danışmanı / Uzmanı	354
Garson (Servis Elemanı)	339
Güvenlik Görevlisi	268
Aşçı Yardımcısı	171
Ön Muhasebeci	137
Muhasebeci	100
Çay Eksperi	100

Kaynak: İŞKUR

Rize ilinde 2017 yılında 7 bin 834 kişilik açık iş, işverenler tarafından İŞKUR'a iletilmiştir. Bu sayının içinde, ilk sırada bin 985 kişilik açık iş ile beden işçisi (taşıma, yükleme-boşaltma) mesleği bulunmaktadır. Bu sayı toplam açık iş sayısının yüzde 25,3'ünü oluşturmaktadır. Bu mesleği beden işçisi (genel) ve müşteri temsilcisi meslekleri takip etmektedir.

İşe Yerleştirmeler

İŞKUR özellikle son yıllarda performansını önemli ölçüde artırarak 2017 yılında yıllık bazda 2 milyon 691 bin açık işi işgücü piyasasından toplamıştır. Şekil 2'den de görüleceği üzere bu artan performans İŞKUR işe yerleştirme hizmetlerine doğrudan yansımaktadır.

Şekil 2: Yıllara Göre İşe Yerleştirme Sayıları (2010-2017)

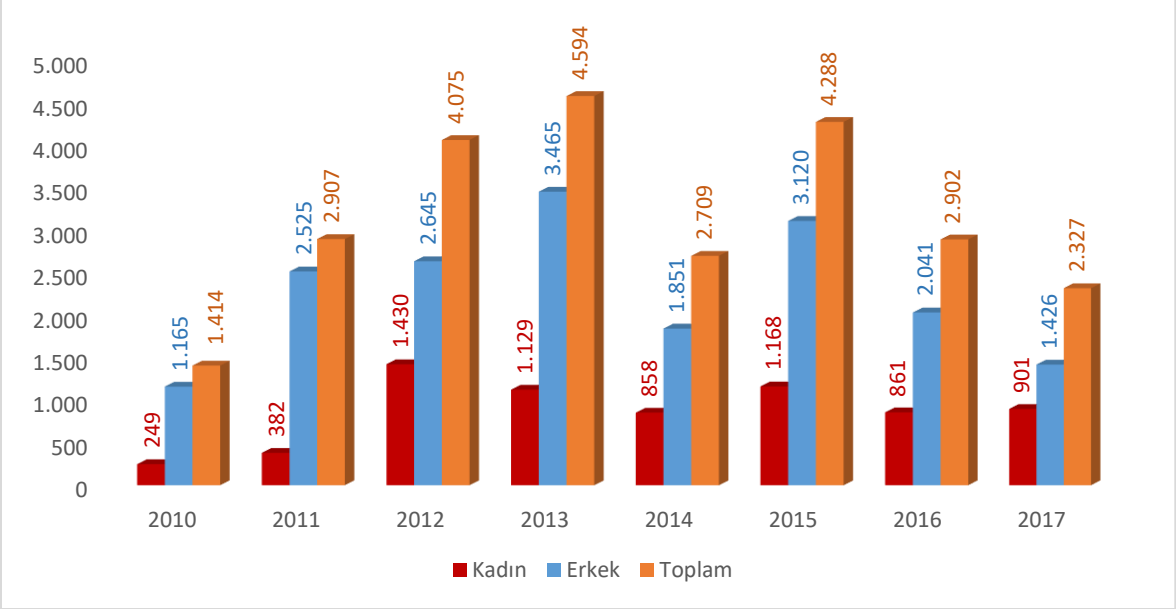

Kaynak: İŞKUR

2010 yılındaki işe yerleştirme sayısı 1.414 olan Rize ilinde işe yerleştirilenlerin 1.165'i erkeklerden, geri kalan 105 kişi ise kadınlardan oluşmaktadır. Bu rakamlar yıllar itibariyle dalgalı bir seyir izlemektedir. 2017 yılında işe yerleşenlerin yüzde 38,7'si kadınlardan oluşmuştur. 2017 yılında, 2010 yılında oranla kadın işe yerleştirmede yaklaşık 3,6 katına, toplam işe yerleştirmede ise yaklaşık 1,6 katına ulaşılmıştır.

İŞKUR'un; piyasayı yakından takip ederek il özelinde piyasanın sahip olduğu tüm değişkenleri göz önünde bulundurup işverenlerin işgücü ihityaçlarını zamanında karşılaması en temel fonskiyonları arasında yer almaktadır.

Tablo 2: Mesleklere Göre İşe Yerleştirme Sayıları (2017)

Meslekler	Kadın	Erkek	Genel Toplam
Beden İşçisi (Genel)	73	472	545
Müşteri Temsilcisi	246	147	393
Güvenlik Görevlisi	32	175	207
Satış Danışmanı / Uzmanı	105	96	201
Garson (Servis Elemanı)	27	37	64
Büro Memuru (Genel)	30	23	53
Ön Muhasebeci	28	21	49
Muhasebeci	19	29	48
Aşçı Yardımcısı	33	14	47
Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	32	9	41

Kaynak: İŞKUR

Rize ilinde 545 işe yerleştirmeyle beden işçisi (genel) mesleği ile ilk sırada yer almaktadır. Bunun asıl sebebi bölgedeki çay tarımıdır. Bu sayı toplam işe yerleştirme sayısının % 33'ünü oluşturmaktadır. Bu mesleği müşteri temsilcisi ve güvenlik görevlisi meslekleri takip etmektedir. Kadınlar en çok müşteri temsilcisi ve satış danışmanı / uzmanı mesleklerinde işe yerleştirilirken, erkekler en çok beden işçisi (genel) ve güvenlik görevlisi mesleklerinde işe yerleştirilmiştir.

Kayıtlı İşsiz

Kayıtlı İşsiz; Hali hazırda herhangi bir gelir getirici işte çalışmayıp Kurumumuza iş arama maksadı ile başvuran kişilerdir.

Kurumumuz ilgili mevzuat gereğince kayıtlı iş arayanlarına en az bir yıl süre ile hizmet vermekle yükümlü olmakta olup, iş arayanlar İŞKUR sistemi üzerinde durumlarını güncelleyerek iş aramaya devam ettikleri sürece İŞKUR hizmetlerinden herhangi bir süre kısıtı olmadan yararlanabilmektedirler.

Bir yıl kesintisiz olarak İŞKUR sistemi ya da ofisleri kullanmadığı tespit edilen kayıtlar sistem tarafından pasife alınmaktadır. Ayrıca İş arayanlar kayıtlarını istedikleri zaman pasife alarak İŞKUR'un hizmetlerinden yararlanmayı sonlandırabileceklerdir.

Şekil 3: Yıllar İtibariyle Cinsiyete Göre Kayıtlı İşsiz Sayısı

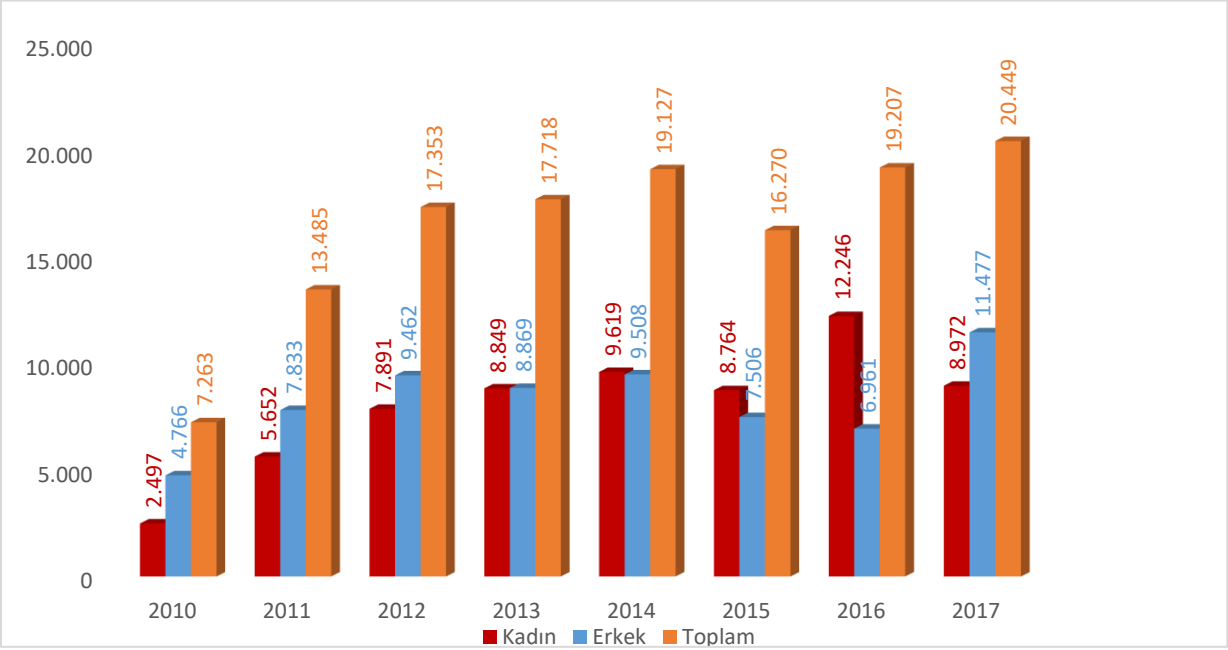

Kaynak: İŞKUR

2010 yılında Rize ilinde İŞKUR'a kayıtlı 7 bin 263 işsiz bulunmaktadır. Kayıtların 4 bin 766'sı erkek, 2 bin 497'si ise kadınlardan oluşmaktadır. 2017 yılında ise toplam 20 bin 449 kişi işsiz olarak kayıtlarda yerini almıştır. Yıllar itibariyle toplam kayıtlı işsiz sayısında artış eğilimi dikkati çekmektedir. 2015 yılındaki düşüşün nedeni ise 2015 yılı içinde kayıtlı işsiz sorgulamalarında SGK kayıtlarının baz alınması yöntemine geçilmesidir. Bu gelişme, sayesinde İŞKUR olarak işsizlerin işgücündeki durumlarını anlık olarak takip edilebilme imkanına erişmiştir.

Yıllar itibariyle kadın ve erkek dağılımları incelendiğinde dikkati çeken nokta kadınların kayıtlı işsiz olarak İŞKUR kayıtlarındaki önemli artışıdır. 2010 yılında Rize'de 2 bin 497 kayıtlı işsiz kadın bulunmakta iken bu sayı 2017 yılında yaklaşık önemli ölçüde artarak 8 bin 792'ye yükselmiştir. Bu artışta İŞKUR'un sunmuş olduğu hizmetleri hem nitelik hem de nicelik olarak iyileştirmesi çok önemli bir faktördür.

Rize ilinde mesleklere göre kayıtlı işsiz sayıları incelendiğinde en fazla kayıtlı işsizin olduğu İlk 10 meslek içerisinde ilk sırada Beden İşçisi (Taşıma,Yükleme-Boşaltma) mesleği yer almakta olup bu meslekte Rize ilinde Kuruma kayıtlı 7 bin 324 işsiz bulunmaktadır. Bu rakam Rize ilindeki toplam kayıtlı işsiz sayısının %36'ünü oluşturmaktadır. Bu mesleği Beden İşçisi (Genel) ve Beden İşçisi (Temizlik) meslekleri takip etmiştir. Kadın kayıtlı işsizlerde de aynı durum söz konusudur. Kadınlarda en çok Beden İşçisi(Genel), Beden İşçisi (Temizlik) ve Temizlik Görevlisi gibi mesleklerin yanı sıra Satış Danışmanı/Uzmanı ve Büro Memuru (Genel) gibi mesleklerde de kayıtlı işsiz bulunmaktadır.

Aktif İşgücü Programları

İŞKUR, aktif işgücü piyasası programları aracılığıyla istihdamın korunmasına ve artırılmasına, işsizlerin mesleki niteliklerinin geliştirilmesine, işsizliğin azaltılmasına ve özel politika gerektiren kişi ve grupların işgücü piyasasına kazandırılmasına yardımcı olmakta ve işsizlikten istihdama geçişi kolaylaştırmaya çalışmaktadır. Aktif işgücü piyasası programları içerisinde bulunan mesleki eğitim kursları, işbaşı eğitim programları ve girişimcilik eğitim programları ile işgücüne nitelik kazandırmaktadır.

Tablo 3: Mesleki Eğitim Kursları ve Katılımcı Sayıları (2010-2017)

Yıllar	Kurs	Kadın	Erkek	Toplam
2010	51	741	262	1.003
2011	48	863	394	1.257
2012	33	346	363	709
2013	11	203	91	294
2014	35	562	319	881
2015	42	541	248	789
2016	22	416	171	587
2017	14	208	34	242

Kaynak: İŞKUR

Mesleki eğitim kursları özellikle İşbaşı Eğitim Programlarının daha ön plana çıkmasından sonra azalma eğilimi içerisine girmiştir. 2017 yılında ise düzenlenen 14 mesleki eğitim kursuna 242 kursiyer katılmıştır. Katılan kursiyerlerin 208'i kadın 34'ü erkeklerden oluşmaktadır.

Mesleki eğitim kursları; yeni bir meslek kazandırılması veya var olan mesleki becerilerin geliştirilmesi suretiyle bireylerin istihdam edilebilirliğini arttırmaya yönelik programlardır. Bu kapsamda düzenlenecek kursların beceri eksikliği olan kitlelere ulaşması büyük önem taşımaktadır. Cinsiyet bazında kursa katılan bireyler incelendiğinde kadın katılımcıların daha fazla olduğu görülmektedir. Kadınların eğitim seviyesi arttıkça işgücüne katılımlarının arttığı gerçeği düşünüldüğünde mesleki eğitim kursları ile kadınların beceri seviyeleri arttırılarak işgücü piyasasına girişleri ve istihdam edilebilirlikleri kolaylaştırılmaktadır. 2017 yılında kursiyerlerin yüzde 86'ı kadınlardan oluştuğu görülmektedir. Bu bilgiler ışığında katılımcıların cinsiyet dağılımı incelendiğinde kadınların yüksek oranda olması hedef kitlenin doğru belirlendiğini göstermektedir.

Tablo 4: Mesleki Eğitim Kurslarının Cinsiyete Göre Meslek Dağılımı

Kadın	Erkek	Toplam
Sır Üstü Dekorlamacı	Çoban/Sürü Yönetim Elemanı (Küçükbaş Hayvan)	Sır Üstü Dekorlamacı
Saç Bakım Ve Yapımcısı	Meyve Ağaçları Budamacısı	Meyve Ağaçları Budamacısı
Uzatma Ağ-File Örücüsü	Müşteri Temsilcisi	Saç Bakım Ve Yapımcısı
Ev Tekstili Ürünleri Hazırlama Elemanı	Model Makineci (Yuvarlak Örme Hazır Giyim Ve Ev Tekstili)	Uzatma Ağ-File Örücüsü
Kilim Dokuyucu (El Tezgâhı)	Sır Üstü Dekorlamacı	Ev Tekstili Ürünleri Hazırlama Elemanı
El Nakışçısı	Tezyinatçı/Desinatör (Cam Süsleme)	Model Makineci (Yuvarlak Örme Hazır Giyim Ve Ev Tekstili)
Model Makineci (Yuvarlak Örme Hazır Giyim Ve Ev Tekstili)		Kilim Dokuyucu (El Tezgâhı)
Yöresel Kilim Dokuyucusu		Müşteri Temsilcisi
Meyve Ağaçları Budamacısı		Çoban/Sürü Yönetim Elemanı (Küçükbaş Hayvan)
Tezyinatçı/Desinatör (Cam Süsleme)		Yöresel Kilim Dokuyucusu

Kaynak: İŞKUR

2017 yılında en fazla sır üstü dekorlamacı, meyve ağaçları budamacısı ve saç bakım ve yapımcısı mesleklerinde kurs düzenlenmiştir. Kadınlarda en fazla sır üstü dekorlamacı, saç bakım ve yapımcısı ve uzatma ağ-file örücüsü mesleklerinde kurs düzenlenmiştir. Erkeklerde ise en fazla çoban/sürü yönetim elemanı (küçükbaş hayvan), meyve ağaçları budamacısı ve müşteri temsilcisi mesleklerinde kurs düzenlenmiştir.

Tablo 5: İşbaşı Eğitim Programı ve Katılımcı Sayıları (2010-2017)

Yıllar	Kurs	Kadın	Erkek	Toplam
2010	20	19	10	29
2011	45	16	54	70
2012	164	113	145	258
2013	295	201	201	402
2014	210	144	147	291
2015	577	451	340	791
2016	1.114	708	815	1.523
2017	1.133	853	807	1.660

Kaynak: İŞKUR

İşsizliğin en önemli nedenlerinden biri işsizlerin gerekli mesleki bilgi ve beceriye sahip olmamasının yanında yeterli iş tecrübesinin de bulunmamasıdır. İşbaşı eğitim programının temel gayesi mesleki deneyimi veya iş tecrübesi olmayan kişilere mesleki deneyim ve iş tecrübesi kazandırılarak bu kişilerin istihdam edilebilirliklerinin arttırılmasıdır. Bir diğer gaye ise nitelikli işgücü temin etmekte zorlanan işverenlere işe alacakları kişileri işyerinde belli bir süre gözlemleyerek ve eğitim vererek kişiler hakkında ayrıntılı bilgi sahibi olma ve işe alma konusunda isabetli bir karar verme imkânı sunmaktır.

2013 yılından itibaren işbaşı eğitim programlarının sayısı artış eğilimi içerisindedir. İşverenler tarafından oldukça rağbet gösterilen işbaşı eğitim programları, katılımcılar açısından da pratik eğitim almaları ve işyerinde tecrübe kazanarak sonrasında daha kolay iş bulmaları açısından önemli bir aktif işgücü programı olarak değerlendirilmektedir. 2017 yılında düzenlenen toplam kurs sayısı 2010 yılına göre 56,65 katına çıkmıştır. Bu durum İŞKUR'un kurslarının daha çok kişiye beceri kazandırdığını ve işgücü piyasasınında etkinliğini arttırdığını göstermektedir.

2017 yılında 1133 program düzenlenmiş olup toplam 1 bin 660 kişi programa katılmıştır. Katılımcıların yüzde 51,4'ü kadınlardan yüzde 48,6'sı erkeklerden oluşmaktadır 2017 yılı verilerine göre işbaşı eğitim programlarından yararlanan kişi sayısı bir önceki yıl verilerine kıyasla yüzde 9 oranında artış göstermiştir.

Tablo 6: İşbaşı Eğitim Programlarının Cinsiyete Göre Meslek Dağılımı

Kadın	Erkek	Toplam
Satış Danışmanı / Uzmanı	Satış Danışmanı / Uzmanı	Satış Danışmanı / Uzmanı
Müşteri Temsilcisi	Garson (Servis Elemanı)	Garson (Servis Elemanı)
Ön Muhasebeci	Müşteri Temsilcisi	Müşteri Temsilcisi
Garson (Servis Elemanı)	Ön Muhasebeci	Ön Muhasebeci
Sekreter	Reyon Görevlisi	Reyon Görevlisi
Aşçı	Pazarlamacı	Sekreter
Aşçı Yardımcısı	Büro Memuru (Genel)	Aşçı Yardımcısı
Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	Kapalı Depo Görevlisi	Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi
Reyon Görevlisi	İş Makineleri Yağcısı	Büro Memuru (Genel)
Büro Memuru (Genel)	Aşçı Yardımcısı	Aşçı

Kaynak: İŞKUR

2017 yılında en fazla Satış Danışmanı / Uzmanı, Garson (Servis Elemanı) ve Müşteri Temsilcisi mesleklerinde işbaşı eğitim programı düzenlenmiştir. Kadınlarda en fazla Satış Danışmanı / Uzmanı, Müşteri Temsilcisi ve Ön Muhasebeci mesleğinde program düzenlenmiştir.

Erkeklerde ise en fazla Satış Danışmanı / Uzmanı, Garson (Servis Elemanı) ve Müşteri Temsilcisi mesleklerinde program düzenlenmiştir.

Tablo 7: Girişimcilik Eğitim Programı ve Katılımcı Sayıları (2010-2017)

Yıllar	Kurs	Kadın	Erkek	Toplam
2010	4	40	56	96
2011	2	97	103	200
2012	3	89	57	146
2013	7	103	97	200
2014	5	74	76	150
2015	5	64	62	126
2016	14	132	181	313
2017	16	175	222	397

Kaynak: İŞKUR

Girişimcilik Eğitim Programları, istihdamın korunması, artırılması, geliştirilmesi ve işsizliğin azaltılması hedefleri çerçevesinde işsizlere kendi işlerini kurma imkânı sunarak hem işsiz olan bireyleri işsizlikten kurtarmayı hem de bireylere ilave istihdam imkânı oluşturmayı hedeflemektedir. 2017 yılında 16 tane girişimcilik eğitim programı düzenlenmiştir. 2017 yılında düzenlenen girişimcilik eğitim programı 2016 yılına göre yüzde 27 daha fazladır. Programa 2017 yılında 175'i kadın, 222'si erkek olmak üzere toplam 397 kişi katılmıştır.

İşsizlik Ödeneği

İşsizlik sigortası, kişinin bir işyerinde çalışırken; çalışma istek, yetenek, sağlık ve yeterliliğinde olmasına rağmen, kendi istek ve kusuru dışında işini kaybetmesi halinde uğradıkları gelir kayıplarını kısmen de olsa karşılayabilmek için, sigortacılık tekniği ile faaliyet gösteren sigorta koludur.

Şekil 4: Yıllar İtibariyle İşsizlik Ödeneği Hak Eden Sayısı (2010-2017)

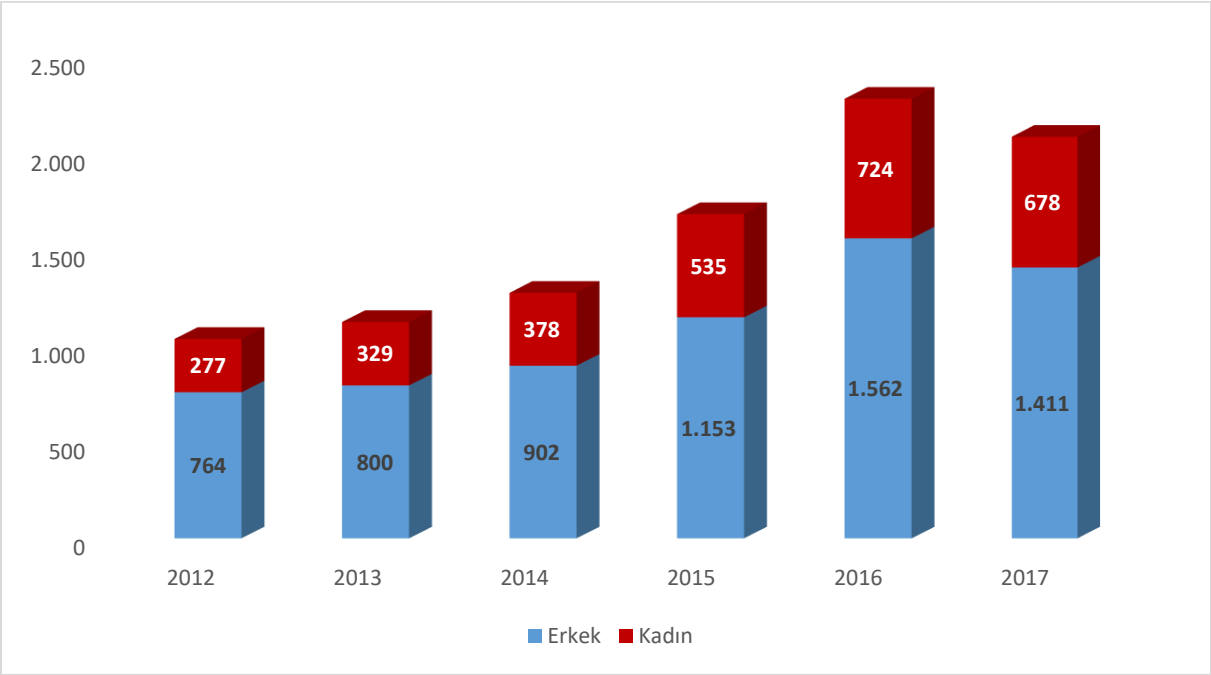

Kaynak: İŞKUR

Rize ilinde 2017 yılında yüzde 32,5'sı kadın olmak üzere 2 bin 089 kişi işsizlik ödeneği almaya hak kazanmıştır. İşsizlik ödeneğini hak edenlerin sayısı ise 2017 yılında 2016 yılına göre yüzde 8,6 oranında azalış göstermiştir.

İKİNCİ BÖLÜM

İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI SONUÇLARI

İşgücü piyasasında arz ve talep dengesinin dinamiklerini görmek adına işgücü piyasasındaki gelişmeleri takip etmek oldukça önemlidir. İşgücü piyasasında işgücü arzı ve talebinin niteliklerini ortaya çıkarmak ise söz konusu etkin işleyişin ön şartı olarak kabul edilmektedir. İşgücü arzında görülen fazlalıklara rağmen hala belirli alanlarda işgücü sıkıntısı çekilmekte, nitelik uyumsuzluğu sonucu işsizlik azalış eğilimine girememektedir. Bu sorun da gelişmiş ülkelerin dahi işgücü piyasasında en çok sıkıntı çektiği konuların başında gelmektedir.

İşgücü piyasasında eşleştirme hizmetlerinde yaşanan bu tür sıkıntıları bertaraf edebilmek için işgücünün istihdam edilebilirliğini arttırmak odak nokta olarak ortaya çıkmasına rağmen ilk önce işgücü piyasasının gerçek ihtiyaçlarını tespit etmek önemlidir. Bunun sebebi işgücü piyasasının ihtiyacı olmamasına rağmen söz konusu alanda işgücü yetiştirilmesi gibi etkin olmayan faaliyetlerde bulunmanın oluşturduğu etkinlik problemi olarak söylenebilir. Belirli bir alanda işgücü ihtiyacı var mı? İhtiyaç varsa kaç kişilik açık iş mevcut? Hangi beceriler aranmakta? Bir mesleğin temininde güçlük çekiliyorsa bunun sebebi işe başvuru yapılmaması mı, gerekli niteliğe sahip olunamadığından mı ya da ücret ve çalışma koşulları beğenilmediği için mi? Bu soruların cevaplarına ulaşmak, etkin bir eşleştirme hizmeti için zaruri görünmektedir. Bu sebeple işgücü piyasasının talep boyutunun ele alınıp, Kurum politikalarına yön vermesi için çok ciddi çalışmalar yapılmaktadır. İşgücü piyasasının arz yönünü ele alan ve istatistiklerini yayımlayan Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), bu çalışmalarını Sürekli Hane halkı İşgücü Anketleri aracılığıyla gerçekleştirmektedir. Talep tarafına ilişkin ise İŞKUR'un İşgücü Piyasası Araştırmaları bu alandaki boşluğu kapatmaya yöneliktir. Bu bağlamda işgücü piyasasının seyrini izlemek, değerlendirmek ve beklentileri açığa çıkarmak gayesiyle İşgücü Piyasası Araştırması yapılmaktadır.

Türkiye İş Kurumuna verilen görevlere istinaden işgücü piyasası ihtiyaçlarının tespit edilmesi gayesiyle Türkiye İş Kurumunca 2007 yılından beri İşgücü Piyasası Araştırmaları (İPA) periyodik olarak sürdürülmektedir. Değişik yöntemler kullanılarak 2007'den beri devam ettirilen araştırmalar 2009 yılından itibaren yılda iki defa yapılmaya başlanmıştır. İşgücü piyasası araştırmaları 2011 yılı ikinci yarısından itibaren TÜİK işbirliğiyle devam etmektedir.

Bu çalışmaların temel amaçları, işgücü piyasası ile ilgili periyodik bilgi elde etmek, işgücü piyasasında mevcut ve gelecek dönemde meydana gelen veya gelmesi beklenen mesleki değişim ve gelişmeleri izlemek, işgücü piyasasının talep yapısını ortaya koymak ve bu sonuçlar üzerinden aktif istihdam politikalarına veri kaynağı teşkil etmek şeklindedir. Bu çalışmanın önemli amaçlarından biride İŞKUR dışında diğer kurum ve kuruluşların işgücü talebi hakkında bilgi ihtiyacını karşılamaktır. Bu çalışma yerel istihdam politikalarına yön verecek yegane kaynaktır.

Türkiye İş Kurumu, 2018 Yılı İşgücü Piyasası Araştırması kapsamında 2 Nisan - 11 Mayıs 2018 tarihleri arasında Türkiye genelinde 89 bin 324 işyeri ziyaret edilerek yüze görüşme yöntemiyle veri derlenmiştir. TÜİK İşyeri Kayıtları Sistemi altlık kullanılarak Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması (NACE) Rev. 2 sınıflandırmasına göre Tarım, Kamu Yönetimi ve Savunma; Zorunlu Sosyal Güvenlik, Hane Halklarının İşverenler Olarak Faaliyetleri ile Uluslararası Örgütler ve Temsilciliklerinin Faaliyetleri dışındaki 17 alt sektörde yer alan ve 20 ve daha fazla çalışanı olan işyerleri için 77 ilde tamsayım, 4 ilde (Ankara, İstanbul, İzmir, Bursa) örneklem yöntemiyle çalışılmıştır. 2-9 ile 10-19 arası çalışanı olan işyerlerinde ise Türkiye geneli sonuç alabilmek için örneklem yöntemiyle sahaya çıkılmıştır. Bu tabakalarda il düzeyinde bir sonuç elde edilmemiştir.

İşyerleri ile Kurum personeli tarafından yüz yüze görüşme yöntemiyle gerçekleştirilen "İl İşgücü Piyasası Araştırması İşyeri Bilgi Formu" kapsamında,

- Temel işyeri bilgileri
- Mevcut istihdam bilgileri (Cinsiyet, Meslek)
- Açık iş (Meslek, Talep Edilen Eğitim ve Beceri düzeyleri, Arama Kanalı, Cinsiyet, Arama Süresi)
- Temininde güçlük çekilen meslekler (Meslek, Güçlük Çekme Nedeni)
- 30 Nisan 2019 tarihleri itibariyle artış/azalış olacağı düşünülen mesleklere ilişkin sorular sorulmuştur.

İŞYERLERİ VE MEVCUT İSTİHDAM

İşyerleri ve Mevcut İstihdam bölümünde Rize ilinde gerçekleştirilen işgücü piyasası araştırması kapsamında bulunan işyerleri ile işyerlerinde çalışanlar üzerinde durulmaya çalışılacaktır. İşyerlerinin kuruluş yılı, İŞKUR hizmetlerinden yararlanma durumu ve hangi tür hizmetlerden

yararlandığı, işyerlerinin vardiyalı çalışma yapma durumları, ihracat yapıp yapmama durumları ile part-time çalışanının bulunup bulunmadığı durumlarına ilişkin toplanan bilgilere yer verilecektir. Çalışma kapsamında Rize ilinde 308 işyeri için veri derlenmiştir. Bu işyerlerinde 10 bin 715 çalışan tespit edilmiştir.

İşyeri Verileri

Araştırma kapsamında Rize ilinde 20 ve daha fazla çalışanı olan işyerleri için veri üretilmiştir. Tablo 8'de Rize ilinde araştırma kapsamında olan işyerlerinin sektörel dağılımı incelenecektir.

Tablo 8: İşyerlerinin Sektörel Dağılımı

Sektörler	İşveren Sayısı
Toptan ve perakende ticaret	91
İnşaat	55
İmalat	54
Ulaştırma ve depolama	28
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	22
Eğitim	13
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	12
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	9
Madencilik ve taş ocakçılığı	5
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	5
Diğer hizmet faaliyetleri	3
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	3
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	2
Gayrimenkul faaliyetleri	2
Bilgi ve iletişim	2
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	1
Genel Toplam	**308**

Kaynak: İPA 2018

Rize ilinde Toptan ve perakende ticaret sektörünün önemi, İşgücü Piyasası Araştırmalarında da ortaya çıkmıştır. Rize ilindeki çalışma kapsamına giren işyerlerinin yüzde 29,6'sı Toptan ve perakende ticaret sektöründe yer almaktadır. Türkiye geneli ile kıyaslama yapılacak olursa; Türkiye genelinde 20 ve daha fazla istihdamlı işyerleri içerisinde Toptan ve perakende ticaret sektöründe bulunan işyerlerinin ağırlığı yüzde 18,4'tür. Bu durumda Rize ilinde Toptan ve perakende ticaret sektöründe bulunan işyerlerinin toplam işyerleri içindeki ağırlığı Türkiye ortalamasının üzerinde bulunmaktadır. Toptan ve perakende ticaret sektöründen sonra en fazla işyeri İnşaat sektöründe faaliyet göstermektedir. Araştırma kapsamında il genelinde yer alan işyerlerinin yüzde 17,9'u bu sektörde bulunmaktadır. Bu sektörde yüzde 17,9 olan Türkiye

ortalamasıyla eşit bir oran olarak gerçekleşmiştir. Rize ilinde 20 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerlerinin yarısından fazlası Toptan ve perakende ticaret, İnşaat ve İmalat sektörlerinde faaliyet göstermektedir.

En az işyeri ise Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri, Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor, Gayrimenkul faaliyetleri ve Bilgi ve iletişim sektörlerinde faaliyet göstermektedir. Ancak bu tablo incelenirken Rize ili düzeyinde 20 ve daha fazla istihdamı olan işyerleri araştırma kapsamına dahil olduğu göz önünde bulundurulmalıdır.

Şekil 5: İşyerlerinin Yaşına Göre Dağılımı

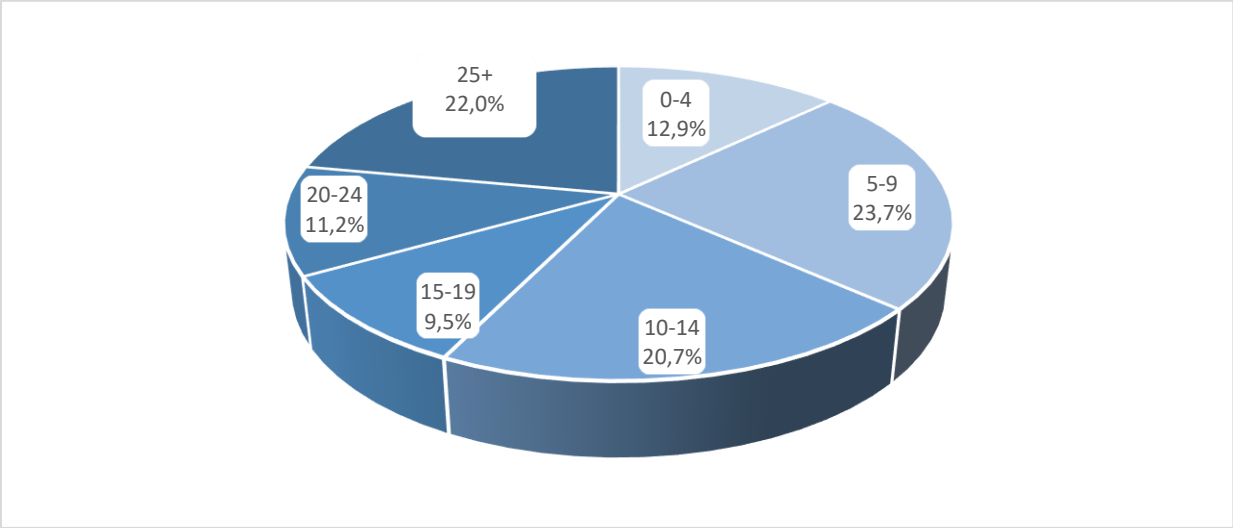

Kaynak: İPA 2018

Şekil 5'te görüldüğü üzere Rize ilinde araştırma kapsamında yer alan işyerlerinin yüzde 23,7'si 5-9 yaş arasındaki işyerlerinden oluşmaktadır. 0-4 yaş arasında olan işyerlerinin ağırlığı ise yüzde 12,9'dur. İşyerlerinin yaklaşık yüzde 63,4'ü 10 yaş üzeridir. Rize ilinde araştırma kapsamındaki her 3 işyerinden 1 tanesinin kuruluşu 10 yıl olmuştur.

Şekil 6: Sektörlere Göre Part-time Çalışanı Olan İşyerlerinin Oranı

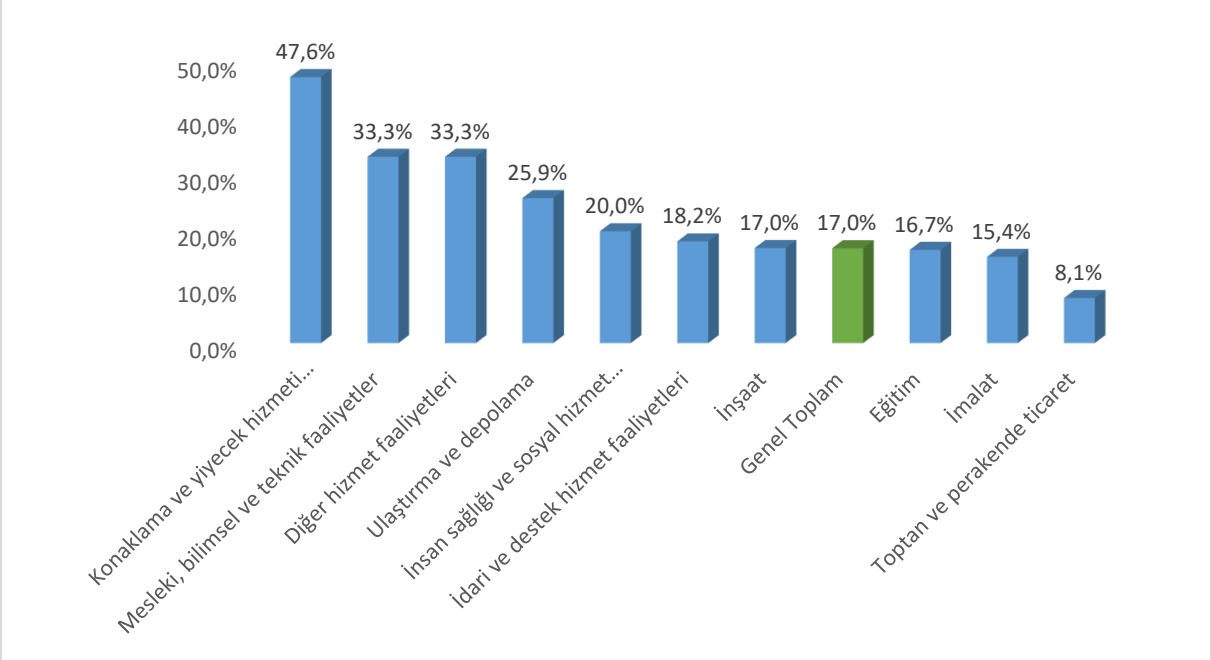

Kaynak: İPA 2018

Rize ilinde Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektöründe yer alan işyerlerinin yüzde 47,6'sında part-time çalışan bulunmaktadır. Rize ili genelinde part-time çalışması olan işyerleri oranı yüzde 17 olarak gerçekleşmiştir. Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektörü Türkiye genelinde de bu konuda öne çıkmış ve yüzde 27,7 ile üçüncü sırada yer almıştır. Rize ilinde ikinci sırada Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler ve Diğer hizmet faaliyetleri yer almıştır. Bu sektörlerde ki işyerlerinin yüzde 33,3'ünde part-time çalışanı bulunmaktadır. Bu sektörlerde bulunan işyerlerinde part-time çalışan olmasının sebebi bu alanların part-time çalışmaya uygun olmasıdır. Zira Toptan ve perakende ticaret sektöründe işgücü, part-time çalışma yapma eğiliminde yüzde 8,1 ile daha az bulunmaktadır.

Part-time çalışma bir esnek çalışma şekli olup işgücü piyasasında kadınlar tarafından oldukça talep edilmektedir. Gerek ailevi yükümlülükler gerekse işgücü piyasasında işverenlerin kadın emeğinden sürekli olarak faydalanabilme yönündeki olumsuz algısı kadınları, part-time şeklinde istihdam biçimlerine yönlendirmektedir.

Şekil 7'de part-time çalışma yapılan ve yapılmayan işyerlerindeki kadın çalışanların oranları bulunmaktadır.

Şekil 7: Kadınların Part-Time Çalışma Durumu

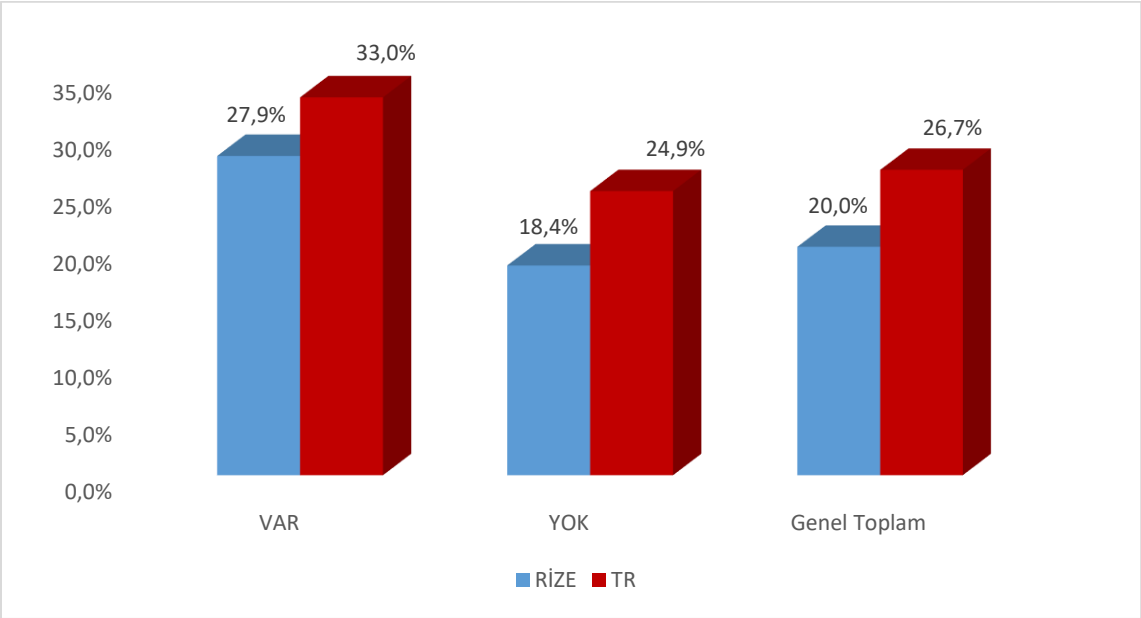

Kaynak: İPA 2018

Türkiye genelinde 20+ istihdamlı işyerlerinde çalışanların yüzde 26,7'sini kadınlar oluşturmaktayken Rize ilinde bu oran yüzde 20 olarak gerçekleşmiştir. Part-time çalışma yapma durumlarına göre Rize ili verileri incelendiğinde ise bu esnek çalışma şeklini kullanan işyerlerinde çalışanların içinde kadınların oranı yüzde 27,9 iken bu çalışma şeklini kullanmayan işyerlerindeki kadın çalışanların oranı yüzde 18,4 olarak tespit edilmiştir. Türkiye geneli verileri incelendiğinde part-time çalışma yapan işyerlerinde kadın çalışanların oranı yüzde 33 iken bu oran part-time çalışma yapmayan işyerlerinde yüzde 24,9'da kalmıştır.Rize ilinde part-time çalışma, kadın istihdamını olumlu etkilemektedir. Türkiye geneli ile benzer bir durum söz konusudur.

Şekil 8: Sektör Bazında İşyerlerinin Vardiyalı Çalışma Yapma Durumu

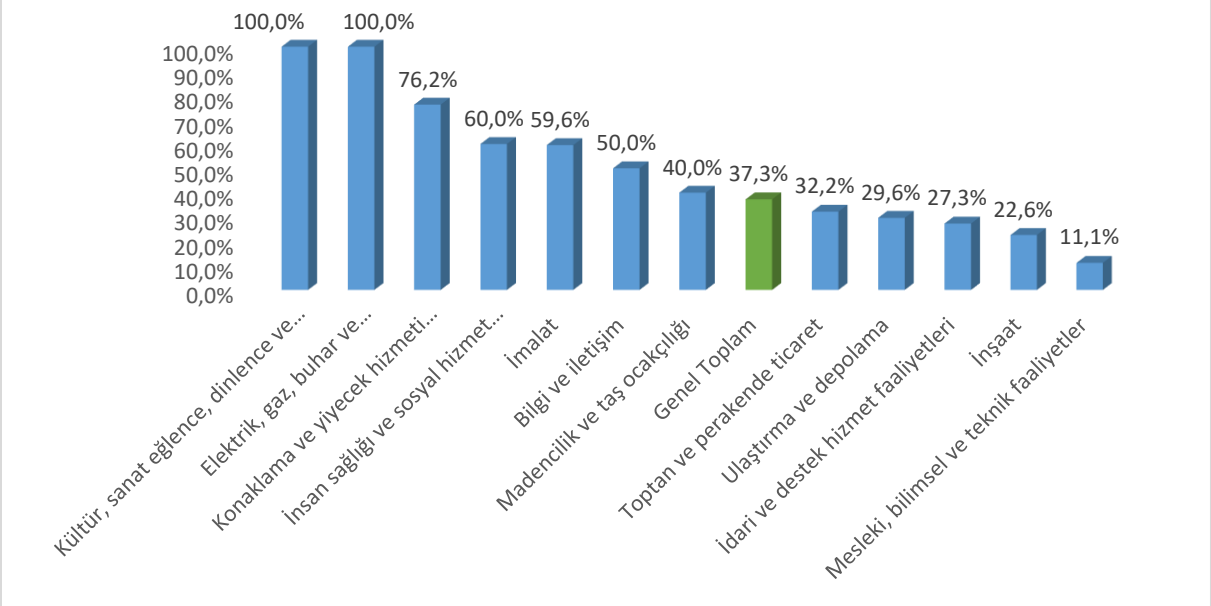

Kaynak: İPA 2018

Rize ilinde işyerlerinin yüzde 37,3'ünde vardiyalı çalışma mevcut olup bu oran 20+ istihdamlı işyerleri için Türkiye genelinde yüzde 26,3'tür. Rize ilinde en fazla vardiyalı çalışma yapan işyeri Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor ve Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı sektörlerinde görünmektedir. Bu sektörlerde faaliyet gösteren 20+ istihdamlı işyerlerinin tamamında vardiyalı çalışma söz konusudur. Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler sektörü ise yüzde 11,1 ile en az vardiyalı çalışma yapılan sektörlerden biri olmuştur. Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler sektöründe bu oranın düşük olmasının nedeni çalışma saatlerinin düzensiz olmasından kaynaklanmaktadır. Vardiyalı çalışmayı az yapan bir diğer sektör olan inşaat sektöründe bu oran yüzde 22,6 olarak gerçekleşmiştir. Söz konusu sektörde vardiyalı çalışmanın az yapılmasının nedeni ise işgücünden gün içinde belirli saatlerde verim alınabilmesi olarak söylenebilir.

Şekil 9: Kadınların Vardiyalı Çalışma Durumu

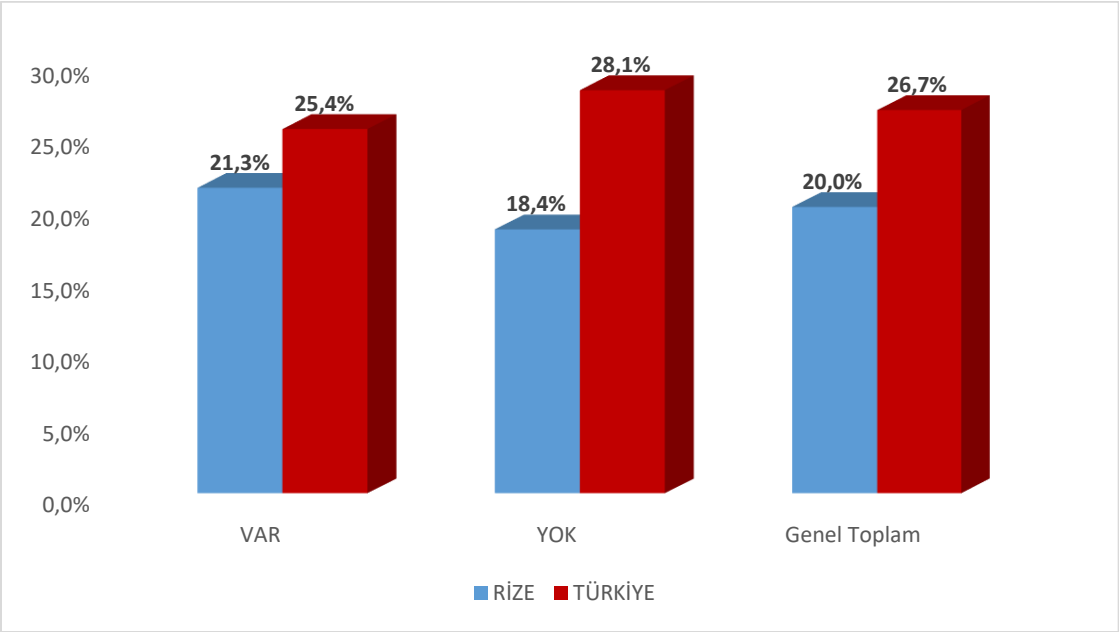

Kaynak: İPA 2018

Vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde özellikle gece çalışmalarında erkekler daha yoğun bir şekilde çalıştırılmaktadır. Kadın işçilerin gece vardiyasında çalışabilmesi mevzuat açısından da özel düzenlemelere tabidir. Yasal yükümlülükler ve ailevi sorumluluklar gibi sebeplerle vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde erkek işgücünün daha fazla çalışması beklendik bir durumdur. Gündüz vardiyalarında bu husus geçerli olmasa da genel olarak erkek işgücü tercihinde bir eğilim söz konusudur.

Şekil 9'da söz konusu eğilime ters yönde bir durum olduğu göze çarpmaktadır. Rize ilinde Vardiyalı çalışma yapılan işyerleri için kadınların çalışma oranı, vardiyalı çalışma yapılmayan işyerlerine kıyasla daha fazladır. Vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde çalışanların yüzde 21,3'ü kadın, yüzde 78,7'si ise erkeklerden oluşmaktadır. Vardiyalı çalışma yapılmayan işyerlerinde ise kadınların çalışma oranı yüzde 18,4'e düşmektedir. Bu işyerlerinde de erkeklerin nihai olarak daha fazla oranda çalıştığı görülmektedir. Fakat bunun sebebi genel olarak Rize ilinde 20+ istihdamlı işyerlerinde çalışanların sadece yüzde 20'sinin kadınlardan oluşmasıdır. Yani her 5 çalışandan 1'i kadınlardan oluşmakta olup, Türkiye ortalamasında ise her 4 çalışandan 1'i kadınlardan oluşmaktadır.

Türkiye ortalamasında vardiyalı çalışma yapılan ve yapılmayan işyerlerindeki kadınların çalışma durumlarında belirgin bir fark bulunmamaktadır. Vardiyalı çalışma yapılmayan işyerlerindeki çalışanlarda kadınların oranı, vardiyalı çalışma yapılan işyerlerine göre sadece

2,7 puan bir farkla fazladır. Şekilden de görüldüğü üzere bu fark Rize ilinde ters yönde işlemektedir.

Şekil 10: Sektörlere Göre İşyerlerinin İhracat Yapma Oranı

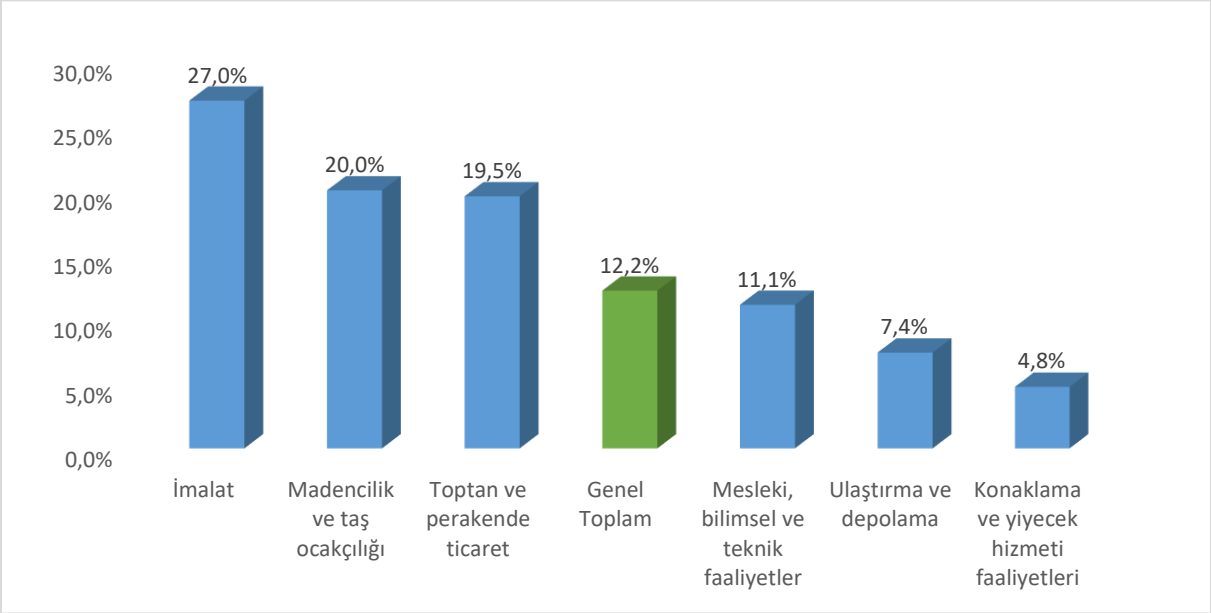

Kaynak: İPA 2018

Rize ilinde 17 sektörden 6 sektörde bulunan işyerleri ihracat yapmaktadır. İmalat sektöründe bulunan işyerlerinin yüzde 27'si ihracat yapmakta, ikinci sırada ise yüzde 20 ile Madencilik ve taş ocağı sektörü bulunmaktadır. Bu iki sektör ihracat yapma oranı anlamında Rize ili ortalamasına göre yüksek bir seviyededir. Bu oranlar Türkiye ortalaması ile de benzerlik göstermektedir. Türkiye genelinde 20+ istihdamlı işyerlerinin yüzde 22,4'ü ihracat yapmakta ilk iki sektör olarak yüzde 53,2 ile İmalat ve yüzde 27,4 ile Madencilik ve taş ocakçılığı sektörleri ön plana çıkmaktadır.

İmalat sektörü ilin önemli bir payını oluştururken ihracat yapan işyerlerinde de yoğunluktadır. Bu sektördeki işverenler için ise ihracat yapma oranı diğer sektörlere nazaran yüksek olması ihracata dayalı olarak ekonomik faaliyet içerisinde bulunmalarını göstermektedir. İhracat yapan işyerlerinde ise istihdam kapasitesinin ve işgücü verimliliğinin yüksek olması beklenmektedir.

Şekil 11: Ar-Ge Çalışması Yapan İşyeri Durumu

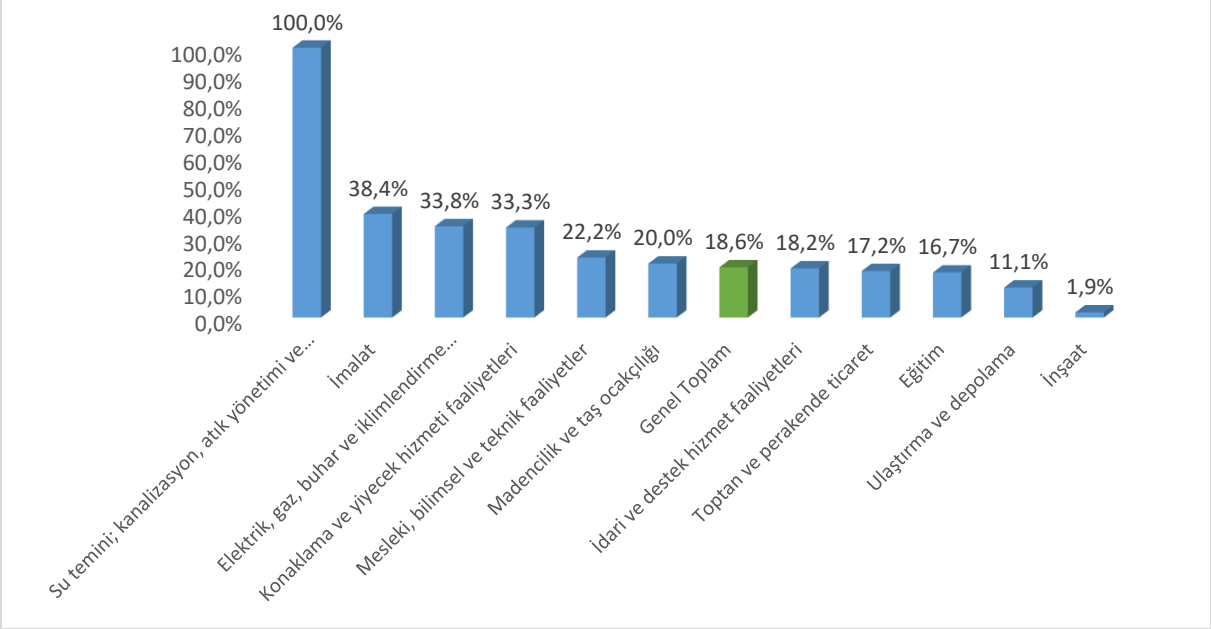

Kaynak: İPA 2018

Rize ilinde 17 sektörden 11 sektörde bulunan işyerleri Ar-Ge çalışması yapmaktadır. İl genelinde Ar-Ge çalışması yapan işyeri oranı yüzde 18,6 olarak gerçekleşmiştir. Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri sektöründe bulunan işyerlerinin yüzde 100'ü Ar-Ge çalışması yapmakta, ikinci sırada ise yüzde 38,4 ile İmalat sektörü bulunmaktadır. Üçüncü sırada ise yüzde 33,8 Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı bulunmaktadır. Yüzde 1,9 ile inşaat sektörü son sırada yer almaktadır. Türkiye genelinde 20+ istihdamlı işyerlerinin yüzde 14,5'i Ar-Ge çalışması yapmakta ve ilk iki sektör olarak yüzde 33,5 ile Bilgi ve İletişim ve yüzde 31,2 ile İmalat sektörleri ön plana çıkmaktadır. Rize ilinde en fazla işverenler Toptan ve perakende sektöründe olmasına rağmen Ar-Ge çalışması yapan işyeri oranı yüzde 17,2 ile ortalamanın altında yer almaktadır.

Şekil 12: Gelecek Bir Yıl İçinde Yatırım Planlayan İşyeri Oranı (%)

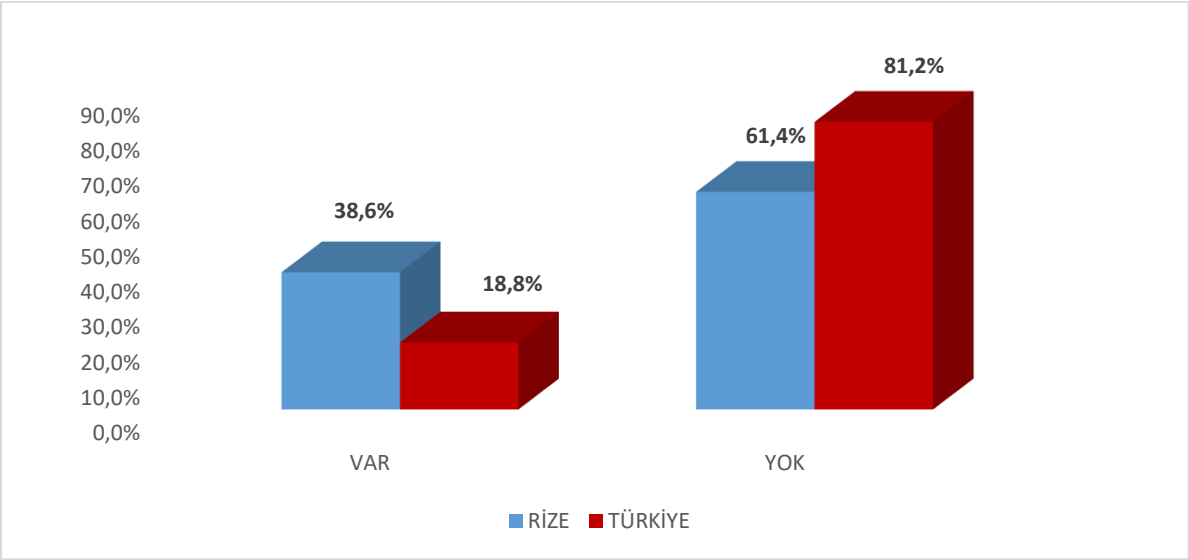

Kaynak: İPA 2018

Rize ilinde 20+ çalışanı olan işyerlerinin yüzde 38,6'sı gelecek bir yıl içinde yatırım planlamakta iken, bu oran Türkiye genelinde yüzde 18,8 olarak gerçekleşmiştir. Şekil 13'te planlanan yatırım türlerine yer verilmiştir.

Şekil 13: Gelecek Bir Yıl İçinde Planlanan Yatırım Oranı (%)

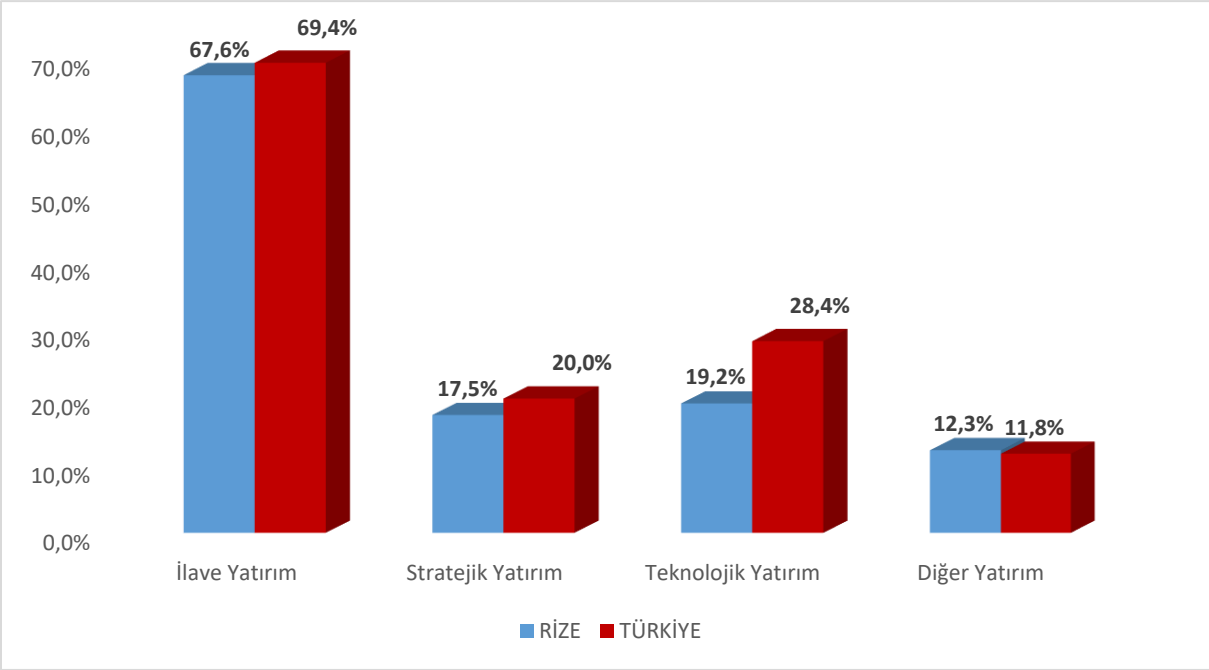

Kaynak: İPA 2018

Gelecek bir yıl içinde yatırım yapmayı planlayan işyerleri yatırım türlerine göre incelendiğinde; Rize ilinde yatırım yapmayı planlayan 20+ çalışanı olan işverenlerin yüzde 67,6'sı ilave yatırım, yüzde 19,2'si teknolojik yatırım ve yüzde 17,5'i stratejik yatırım yapmayı planlamaktadır.

Türkiye genelinde ise yatırım yapmayı planlayan işverenlerin yüzde 69,4'ü ilave yatırım, yüzde 28,4'ü teknolojik yatırım, yüzde 20'si stratejik yatırım ve yüzde 11.8'i diğer yatırım yapmayı planlamaktadır.

Şekil 14: Sektörlere Göre İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanma Oranları

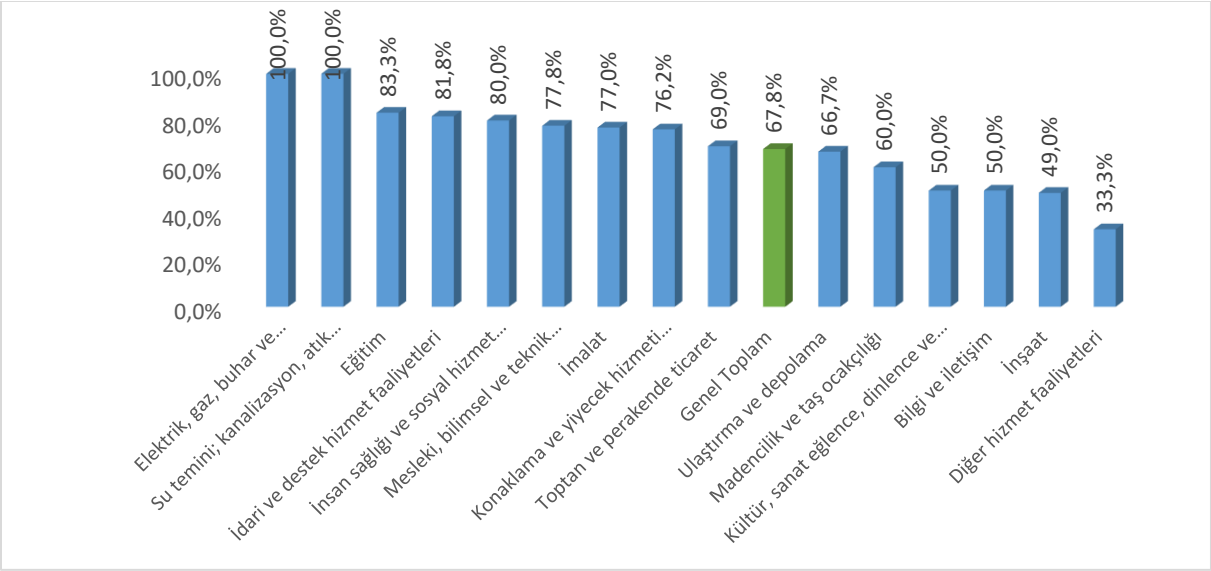

Kaynak: İPA 2018

Şekil 14'te İŞKUR hizmetlerinden faydalanma oranları sektörler bazında gösterilmiştir. Rize ilinde bulunan 20+ istihdamlı işyerlerinin yüzde 67,8'i İŞKUR hizmetlerinden faydalanmaktadır. Türkiye genelinde ise İŞKUR hizmetlerinden faydalanma oranı yüzde 46,7 olarak gerçekleşerek, bu oran Rize ili için Türkiye ortalamasının üzerinde bulunmaktadır.

Rize ilinde Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı ve Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri sektörlerinde yer alan işyerlerinin yüzde 100'ü İŞKUR hizmetlerinden faydalanmaktadır. İlin en çok işyerine sahip olan Toptan ve perakende ticaret sektöründe ise bu oran il geneli olan yüzde 67,8'in üstüne çıkarak yüzde 69 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Tablo 9: Sektörlere Göre İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanma Oranları

Sektörler	Çalışanlara Yönelik Eğitim	Danışmanlık ve Yönlendirme	Eleman Talebi	İEP	KÇÖ	Kurs
Madencilik ve taş ocakçılığı	0,0%	100,0%	100,0%	33,3%	0,0%	0,0%
İmalat	2,5%	62,6%	80,0%	60,1%	2,5%	5,0%
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	0,0%	100,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	0,0%	100,0%	100,0%	100,0%	0,0%	0,0%
İnşaat	0,0%	73,0%	76,9%	46,2%	0,0%	0,0%
Toptan ve perakende ticaret	10,0%	78,3%	78,3%	80,0%	3,3%	8,3%
Ulaştırma ve depolama	5,6%	77,8%	72,2%	72,2%	0,0%	0,0%
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	6,3%	87,5%	81,3%	68,8%	0,0%	0,0%
Bilgi ve iletişim	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	14,3%	100,0%	71,4%	42,9%	0,0%	0,0%
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	22,2%	66,7%	44,4%	77,8%	0,0%	0,0%
Eğitim	0,0%	70,0%	40,0%	100,0%	10,0%	10,0%
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	0,0%	75,0%	50,0%	100,0%	0,0%	0,0%
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%
Diğer hizmet faaliyetleri	0,0%	100,0%	100,0%	100,0%	0,0%	0,0%
Genel Toplam	**6,0%**	**75,5%**	**74,0%**	**68,0%**	**2,0%**	**4,0%**

Kaynak: İPA 2018

İŞKUR hizmetlerinden faydalanmış olan işyerleri en çok yüzde 75,5 ile Danışmanlık ve Yönlendirme hizmeti almıştır. İşyerlerinin 68'i İşbaşı Eğitim Programından yararlanırken yüzde 74'ü Eleman Talebi alanında İŞKUR ile iletişime geçmişlerdir.

Rize ilinde en çok Toptan ve perakende ticaret ve İmalat sektörlerinde yer alan işyerlerinin tamamı İŞKUR hizmetlerinden faydalanmış olduğu belirtilmiştir. Bu ve diğer sektörlerin İŞKUR'un hangi hizmetlerinden daha çok yararlandığı sorusunun cevabı ise yukarıdaki Tablo 9'da yer almaktadır. Madencilik ve taş ocakçılığı sektöründeki İŞKUR hizmetlerinden faydalanan işyerlerinin tamamı, hem Danışmanlık ve Yönlendirme hem de Eleman Talebi hizmetinden faydalanmışlardır. Ancak bu sektörde araştırma kapsamına giren işyeri sayısının düşük olması oranın yüksek çıkmasına sebep olmaktadır. Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı sektöründe ise işyerlerinin tamamı hem Danışmanlık hem de hizmetinden faydalanmıştır.

İŞKUR hizmetlerinden faydalanan Toptan ve perakende ticaret sektöründe yer alan işyerlerinin yüzde 80'i İşbaşı Eğitim Programı, yüzde 78,3'ü ise hem Danışmanlık ve Yönlendirme hem de Eleman Talebi hizmetlerinden faydalanmıştır.

Özellikle kısa çalışma ödeneği almak için diğer sektörlere nazaran İmalat, Toptan ve perakende ticaret ve Eğitim sektörleri işverenleri daha çok İŞKUR ile temasa geçmiştir. Bu sonuçtan hareketle Rize ilinde zorlayıcı sebepler dolayısıyla İmalat, Toptan ve perakende ticaret ve Eğitim sektöründeki işyerlerinin daha çok İŞKUR'dan destek almış olduğu söylenebilir.

Tablo 10: İŞKUR Hizmetlerinden Yararlananların Memnuniyet Durumu

Memnuniyet	Çalışanlara Yönelik Eğitim	Danışmanlık ve Yönlendirme	Eleman Talebi	İşbaşı Eğitim Programları	Kısa Çalışma Ödeneği	Mesleki Eğitim Kursu
Kararsızım	16,7%	2,0%	6,1%	3,7%	0,0%	0,0%
Memnun Değilim	0,0%	0,7%	1,4%	2,9%	0,0%	0,0%
Memnunum	83,3%	97,3%	92,6%	93,4%	100,0%	100,0%

Kaynak: İPA 2018

Rize ilinde İŞKUR hizmetlerinden yararlananların memnuniyet oranları incelendiğinde; en fazla memnuniyet yüzde 100 ile Kısa Çalışma Ödeneği ve Mesleki Eğitim Kursu hizmeti olmuştur. Bu hizmeti memnuniyet düzeyinde yüzde 97,3 ile Danışmanlık ve Yönlendirme, yüzde 93,4 ile İşbaşı Eğitim Programları hizmeti izlemektedir. Bu hizmetleri yüzde 92,6 Eleman Talebi, yüzde 83,3 ile Çalışanlara Yönelik Eğitim hizmetleri izlemektedir. Çalışanlara Yönelik Eğitim hizmetinde kararsızlık oranları yüksektir.

Şekil 15: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanmama Nedenleri

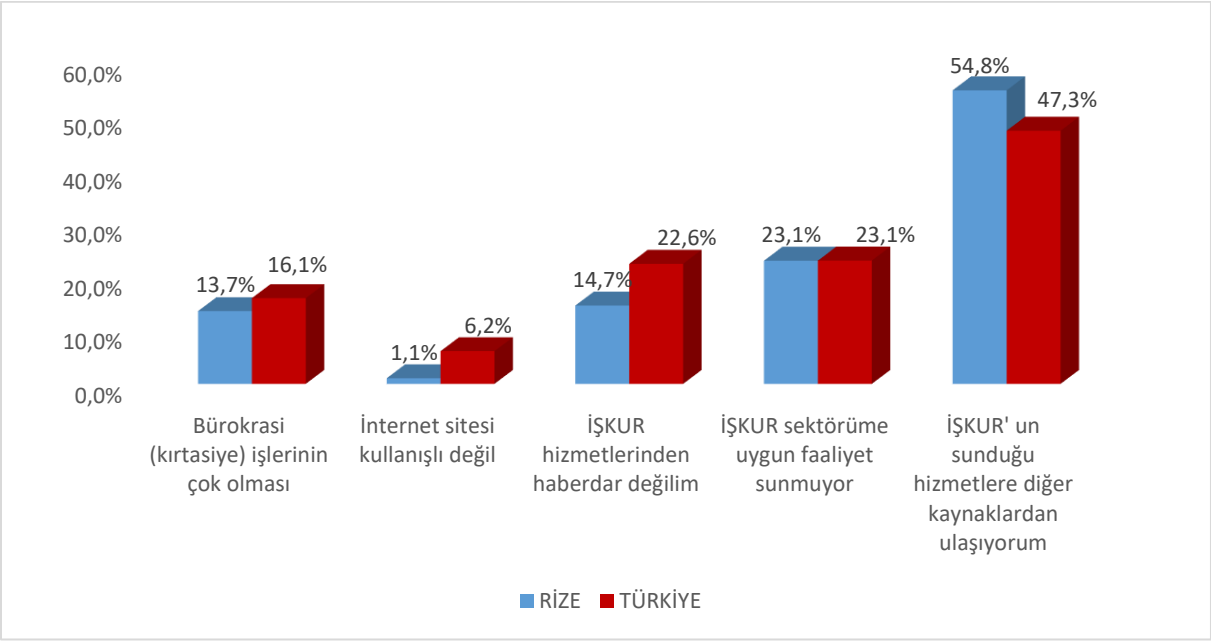

Kaynak: İPA 2018

Rize ilinde İŞKUR hizmetlerinden faydalanmama nedenlerinde ilk üç sırada, yüzde 54,8 ile İŞKUR'un sunduğu hizmetlere diğer kaynaklardan ulaşması, yüzde 23,1 ile İŞKUR'un sektörüne faaliyet sunmaması ve yüzde 14,7 ile İŞKUR hizmetlerinden haberdar olmaması gerekçe gösterilmiştir. Türkiye genelinde ise Rize ilinde olduğu gibi ilk sırada yüzde 47,3 ile İŞKUR'un sunduğu hizmetlere diğer kaynaklardan ulaşılabilmesi gerekçe gösterilmiştir. Türkiye genelinde Rize iliyle aynı olarak iki ve üçüncü sırada yüzde 23,1 ile İŞKUR'un sektöre uygun faaliyet sunmaması ve yüzde 12 ile İŞKUR hizmetlerinden haberdar olunmaması gerekçe gösterilmiştir.

Mevcut İstihdam

Rize ilinde araştırma kapsamına dahil olan 20+ istihdamlı işyerlerinde çalışanların verileri Mevcut İstihdam başlığı altında incelenecektir.

Rize ilinde 20+ istihdamlı işyerleri için toplam çalışan sayısı 10 bin 715 olarak tespit edilmiştir. Cinsiyet bağlamında ele alındığında ise 8 bin 574 çalışan erkeklerden, 2 bin 141 çalışan ise kadınlardan oluşmaktadır.

Tablo 11: Sektörlere ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayısı

Sektörler	Kadın Çalışan Sayısı	Erkek Çalışan Sayısı	Toplam Çalışan Sayısı
Toptan ve perakende ticaret	749	2.133	2.882
İmalat	267	1.948	2.215
İnşaat	155	1.854	2.008
Madencilik ve taş ocakçılığı	39	584	622
Ulaştırma ve depolama	58	545	603
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	132	395	527
Eğitim	254	153	407
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	251	131	382
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	40	240	279
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	85	141	226
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	32	150	182
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	16	124	140
Bilgi ve iletişim	14	95	109
Diğer hizmet faaliyetleri	32	44	76
Gayrimenkul faaliyetleri	15	19	33
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	3	19	22
Genel Toplam	**2.141**	**8.574**	**10.715**

Kaynak: İPA 2018

Sektörlere göre dağılımda ise; Rize ilinde çalışanların önemli bir ağırlığı Toptan ve perakende ticaret ile İmalat sektörlerinde istihdam edilmektedir. Toptan ve perakende ticaret sektörünün Rize ili için önemi bu verilerden de anlaşılmaktadır. Erkeklerin yüzde 24,9'u, kadınların ise yüzde 35'i Toptan ve perakende ticaret sektöründe istihdam edilmektedir. Toplam çalışan sayıları içinde ise Toptan ve perakende ticaret sektöründe çalışma oranı yüzde 27 olarak gerçekleşmiştir.

Rize ilinde 20+ çalışanı olan Eğitim ile İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri sektöründe kadın çalışan sayısı, erkek çalışan sayısından daha fazla olduğu görülmektedir. Türkiye genelinde deSağlık ve Eğitim sektörlerinde kadınlar erkeklerden daha fazla sayıda çalışmaktadır ve bu durum Rize ili için de geçerlidir.

Tablo 12: Meslek Grupları ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayıları

Meslek Grupları	Kadın Çalışan Sayısı	Erkek Çalışan Sayısı	Toplam Çalışan Sayısı
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	315	1.917	2.232
Hizmet Ve Satış Elemanları	848	1.095	1.943
Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	96	1.801	1.897
Sanatkârlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar	32	1.611	1.644
Profesyonel Meslek Mensupları	437	653	1.090
Teknisyenler, Teknikerler Ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	108	953	1.060
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	280	308	589
Yöneticiler	25	231	256
Nitelikli Tarım, Ormancılık Ve Su Ürünleri Çalışanları	0	4	4
Genel Toplam	**2.141**	**8.574**	**10.715**

Kaynak: İPA 2018

Toplam çalışanların içerisinde Nitelik Gerektirmeyen Meslekler grubunda çalışanların oranı diğer meslek gruplarından bir adım önde olduğu gözükmektedir. Toplam çalışanların yüzde 20,8'i, erkek çalışanların yüzde 22,4'ü ve kadın çalışanların yüzde 15'i bu meslek grubunda bulunmaktadır. İkinci sırada ise Hizmet Ve Satış Elemanları meslek grubu yer almakta ve yüzde 18,1 oranında çalışanı barındırmaktadır. Üçüncü sırada ise yüzde 17,7 oranı ile Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar meslek grubu yer almaktadır.

Rize ilinde, toplam sıralamadan farklı olarak kadınlarda ilk iki sırada Hizmet Ve Satış Elemanları ve Profesyonel Meslek Mensupları meslek grubu yer almaktadır. Erkeklerde ise en fazla çalışanın olduğu ilk dört meslek grubu toplam çalışan sıralaması ile aynı gerçekleşmiştir.

Çalışan sayısının en az olduğu meslek grupları ise, Nitelikli Tarım, Ormancılık Ve Su Ürünleri Yöneticiler ve Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar Çalışanları olmuştur.Rize ilinin sosyo-ekonomik yapısında ormancılık ya da tarımsal faaliyet anlamında çalışanların tamamı erkeklerden oluşmuştur.

Tablo 13: En Fazla Çalışanı Olan Meslekler

Toplam	Kadın	Erkek
Beden İşçisi (Genel)	Satış Danışmanı / Uzmanı	Beden İşçisi (Genel)
Beden İşçisi (İnşaat)	Reyon Görevlisi	Beden İşçisi (İnşaat)
Reyon Görevlisi	Temizlik Görevlisi	Kamyon Şoförü
Satış Danışmanı / Uzmanı	Aşçı	Reyon Görevlisi
Kamyon Şoförü	Kasiyer	Satış Danışmanı / Uzmanı
Muhasebeci	Sekreter	Elektrik Teknisyeni
Garson (Servis Elemanı)	Muhasebeci	Otobüs Kaptanı (Şoförü)
Temizlik Görevlisi	Ön Muhasebeci	Muhasebeci
Aşçı	Garson (Servis Elemanı)	Garson (Servis Elemanı)
Ön Muhasebeci	Aşçı Yardımcısı	Pazarlamacı

Kaynak: İPA 2018

Tablo 13'te ise Rize ilinde cinsiyet bazında en fazla çalışılan meslekler görülmektedir. Özellikle en fazla çalışılan ilk 10 mesleğin sıralamaları değişse de erkek çalışanlar ve toplam çalışanlar bazında aynı olması, toplam çalışanlar içinde erkeklerin ağırlıkta olmasından kaynaklanmaktadır. Beden İşçisi (Genel) ve Beden İşçisi (İnşaat) hem erkeklerde hem de toplamda en fazla çalışılan meslek olarak ortaya çıkmıştır. Kadınlarda ise Satış Danışmanı / Uzmanı mesleği en fazla çalışılan meslektir. Kadınların en fazla çalıştığı meslekler içerisinde hem erkeklerden hem de toplamdan farklı olarak Kasiyer, Sekreter ve Aşçı Yardımcısı bulunmaktadır.

AÇIK İŞLER

Açık işler; işgücü piyasasında işverenlerin ihtiyaçlarını ortaya koyan, gerek meslek gerekse talep edilen beceri ve eğitim düzeyi bilgisini elde etmek suretiyle açılacak olan mesleki eğitim kursları, işverenlere verilmesi muhtemel teşvikler ve iş arayanları doğru mesleklere yöneltmek anlamında alınacak kararları etkileyen önemli verileri içermektedir.

Çalışma kapsamında işyerlerine ziyaret esnasında açık işlerinin bulunup bulunmadığı ve İşyerlerine açık iş bulunan mesleklerin yanında, bu meslekte cinsiyet tercihlerinin olup olmadığı, açık iş olan meslekler için talep edilen asgari eğitim düzeyi, aranan beceriler, açık işleri hangi kanallar ile aradıkları ve aranma süresi de sorulmuştur. Bu başlık altında açık iş kapsamında derlenen veriler incelenecektir.

Tablo 14: Sektörlere Göre Açık İş Sayısı, Açık İş Oranı ve Açık İşi Olan İşyeri Oranı

Sektörler	Açık İş Sayısı	Açık İş Oranı	Açık İşi Olan İşyeri Oranı
Toptan ve perakende ticaret	145	4,8%	41,4%
İmalat	142	6,0%	38,5%
İnşaat	70	3,4%	26,4%
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	52	9,0%	66,7%
Ulaştırma ve depolama	36	5,6%	29,6%
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	7	2,6%	33,3%
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	6	1,6%	60,0%
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	6	22,2%	100,0 %
Madencilik ve taş ocakçılığı	6	1,0%	40,0%
Gayrimenkul faaliyetleri	5	13,5%	50,0%
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	3	1,4%	18,2%
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	2	1,1%	50,0%
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	2	1,5%	33,8%
Eğitim	1	0,3%	8,3%
Genel Toplam	**485**	**4,3%**	**36,3%**

Kaynak: İPA 2018

Rize ili İşgücü Piyasası Araştırması sonucunda 112 işyerinde 485 açık iş tespit edilmiştir. Rize ilinde Toptan ve perakende ticaret sektörünün açık işlerde önemli bir ağırlığının olduğu görülmektedir. 485 kişilik açık işin yüzde 59'una tekabül eden 287 kişilik kısmı, Toptan ve perakende ticaret ve İmalat sektöründeki işverenlerden gelmiştir. Açık iş sayısının yoğun olduğu diğer sektörler ise İnşaat ve Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetlerifaaliyetleri sektörleridir.

Açık iş oranı; açık iş sayısının, açık iş sayısı ve mevcut istihdam sayısının toplamına oranlanması suretiyle elde edilmektedir. Tablo 14'ten de görüleceği üzere Rize ilinde açık iş oranı yüzde 4,3 olarak tespit edilmiş olup, bu oran Rize ilindeki 20+ istihdamlı işyerleri bağlamında her 96 kişilik dolu kadronun yanında 4 kişilik doldurulmayı bekleyen kadronun bulunduğu anlamına gelmektedir. Açık iş oranının en yüksek olduğu sektör ise yüzde 22,2 ile Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri sektörü olarak tespit edilmiştir.

Rize ilinde araştırma kapsamına giren 20+ istihdamlı işyerlerinin yüzde 36,3'ünda açık iş bulunmaktadır. Bu oran Türkiye ortalamasının üstünda olup Türkiye geneli için açık işi olan işyeri oranı yüzde 23,3 olarak gerçekleşmiştir.

Açık işi olan işyeri oranında, Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri sektörü yüzde 100 ile ön plana çıksada, sektörde Rize ilinde 20+ çalışanı olan 1 işyeri bulunmaktadır. Bu sektörden sonra açık işi olan işyeri oranının en yüksek olduğu sektörler; Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri, İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri, Gayrimenkul faaliyetleri ve Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor sektörleridir. Rize ilinde hem işyeri sayısı hem de açık iş sayısı dikkate alındığında ise açık işi olan işyeri oranında Toptan ve perakende ticaret sektörü ön plana çıkmaktadır. Toptan ve perakende ticaret sektöründe yer alan her 5 işyerinden 2'inde açık iş bulunmaktadır.

Şekil 16: Açık İşlerde Cinsiyet Tercihi

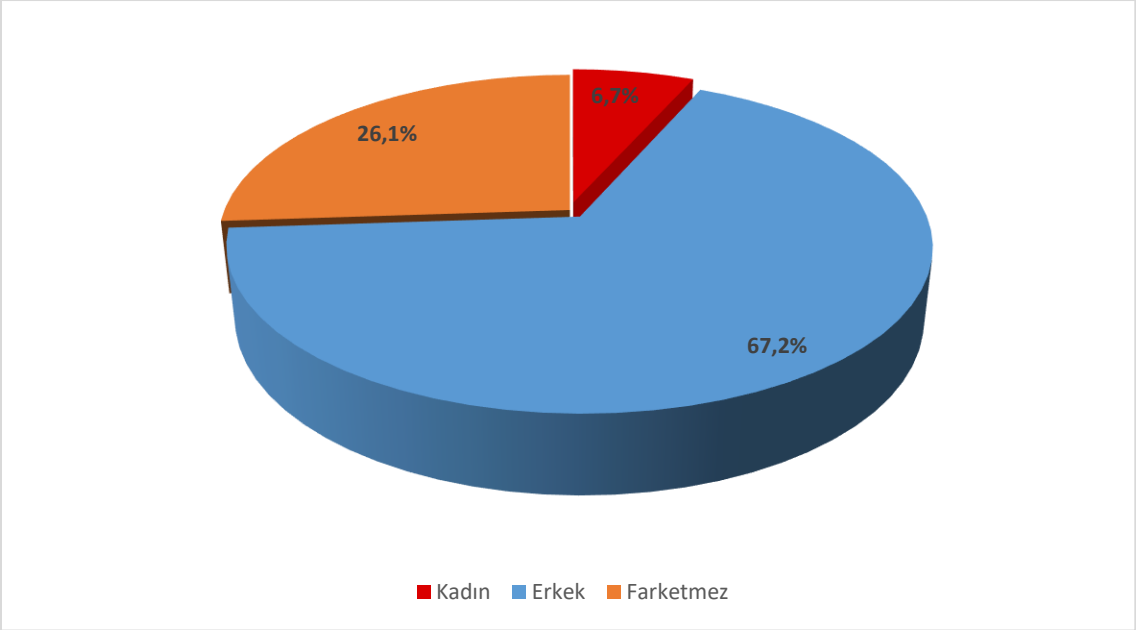

Kaynak: İPA 2018

Şekil 16'da Rize ilinde ve Türkiye genelinde araştırma sonucunda elde edilen açık işlerde 20+ çalışanı bulunan işverenlerin cinsiyet tercihleri gösterilmektedir. Rize ilinde açık işlerin yüzde 67,2'sinde işverenler erkek işgücü talep etmekte iken, bu oran Türkiye genelinde yüzde 39,4 olarak gerçekleşmiştir. Kadın işgücü istihdam etme eğilimi ise Türkiye genelinde yüzde 8,9 iken, Rize ilinde yüzde 6,7 düzeyinde kalmıştır. Türkiye genelinde işverenlerin yaklaşık yarısı açık işlerinde herhangi bir cinsiyet tercihinde bulunmamıştır. Rize ilinde ise işverenlerin yaklaşık dörtte biri açık işlerinde cinsiyet tercihinde bulunmamıştır. Kadın çalışan oranı düşük olmasına rağmen açık işlerde cinsiyet çok önemli değildir.

Şekil 17: Açık İşlerin Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı

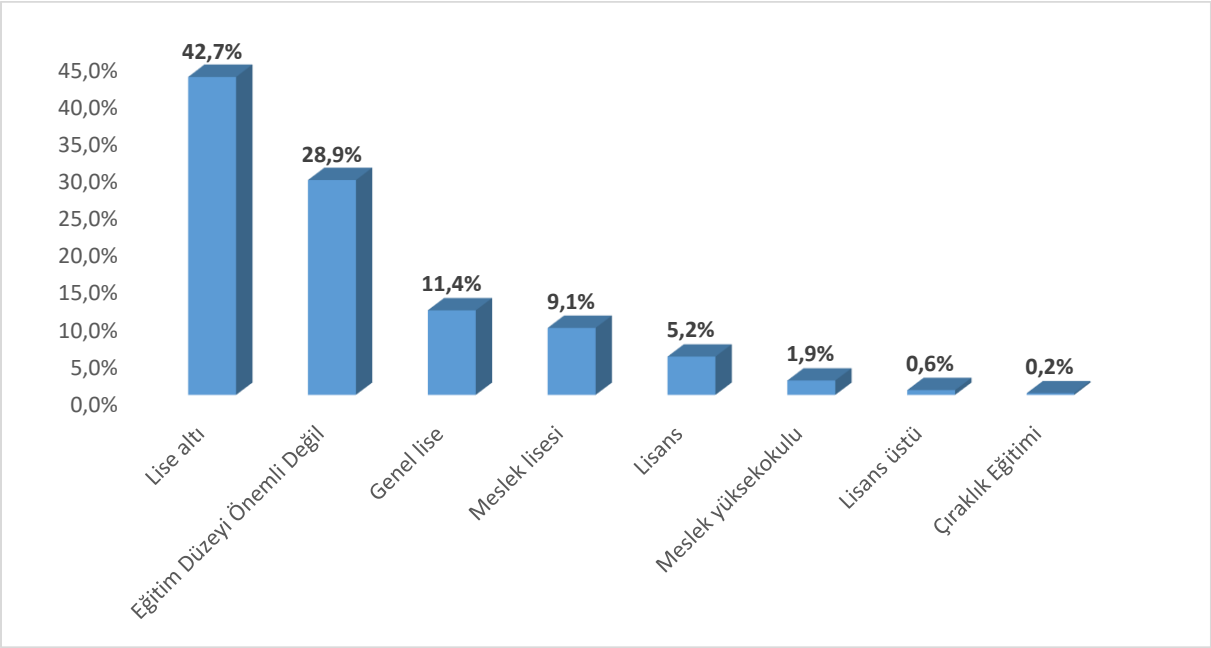

Kaynak: İPA 2018

Rize ilindeki açık işlerin yüzde 28,9'unda işverenler herhangi bir eğitim düzeyi talep etmemişlerdir. En fazla oranda bulunan eğitim düzeyi ise yüzde 42,7 ile lise altı seviyesi olarak görülmektedir. Açık işlerde en az talep edilen eğitim seviyesi ise yüzde 0,2 ile Çıraklık Eğitimidir. Rize işgücü piyasasında açık işlerin yarısından fazlası lise ve altı eğitim düzeyi talep edilmektedir.

Şekil 18: Açık İşlerin Cinsiyet ve Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı

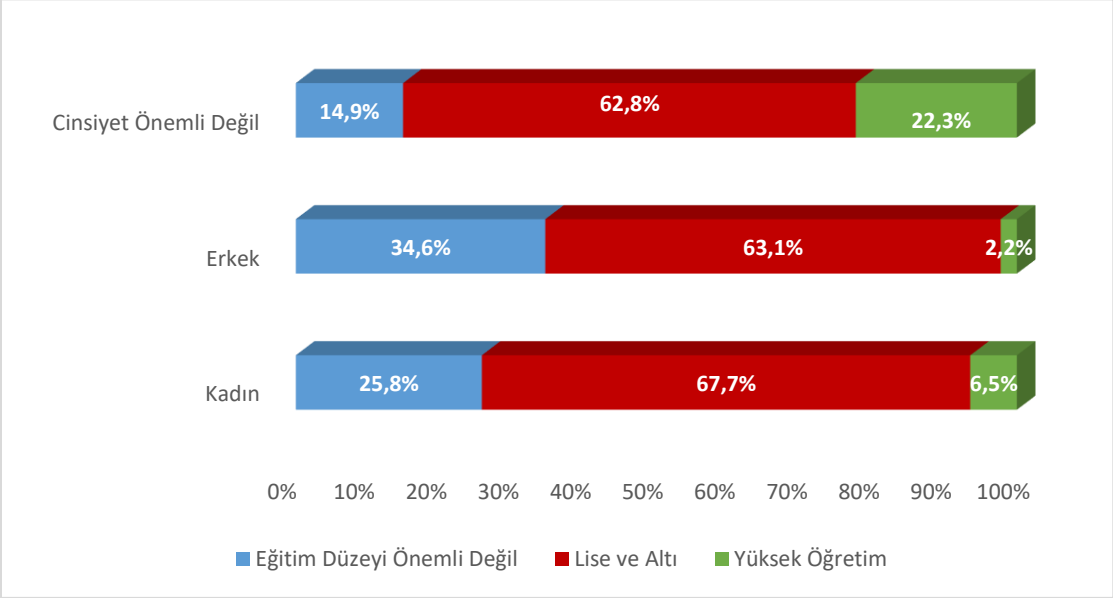

Kaynak: İPA 2018

Şekil 18'de açık işlerin cinsiyete ve eğitim düzeyine göre dağılımı görülmektedir. Cinsiyetin önemli olmadığı açık işlerde, yüzde 62,8 oranında eğitim düzeyi lise ve altı olarak görülmektedir. Yüzde 14,9 oranında eğitim önemli değilken yüzde 22,3 oranında ise yüksek öğretim seviyesinde işgücü tercih edilmektedir. Erkeklerin tercih edildiği açık işlerde yüzde 34,6 oranında, kadınların tercih edildiği açık işlerde ise yüzde 25,8 oranında eğitim düzeyi önemli görülmemektedir. Hem erkek hem kadın hem de cinsiyetin önemli olmadığı açık işlerde, eğitim düzeyi lise ve altı seçeneği ön plana çıkmaktadır. Kadın ve erkek işgücü talebi için bir değerlendirme yapılacak olursa; kadınlarda erkeklere nazaran daha fazla oranda yükseköğretim seviyesinde işgücü talep edilmiştir.

Şekil 19: Açık İşlerde Engelli Çalıştırmak İstenmesi

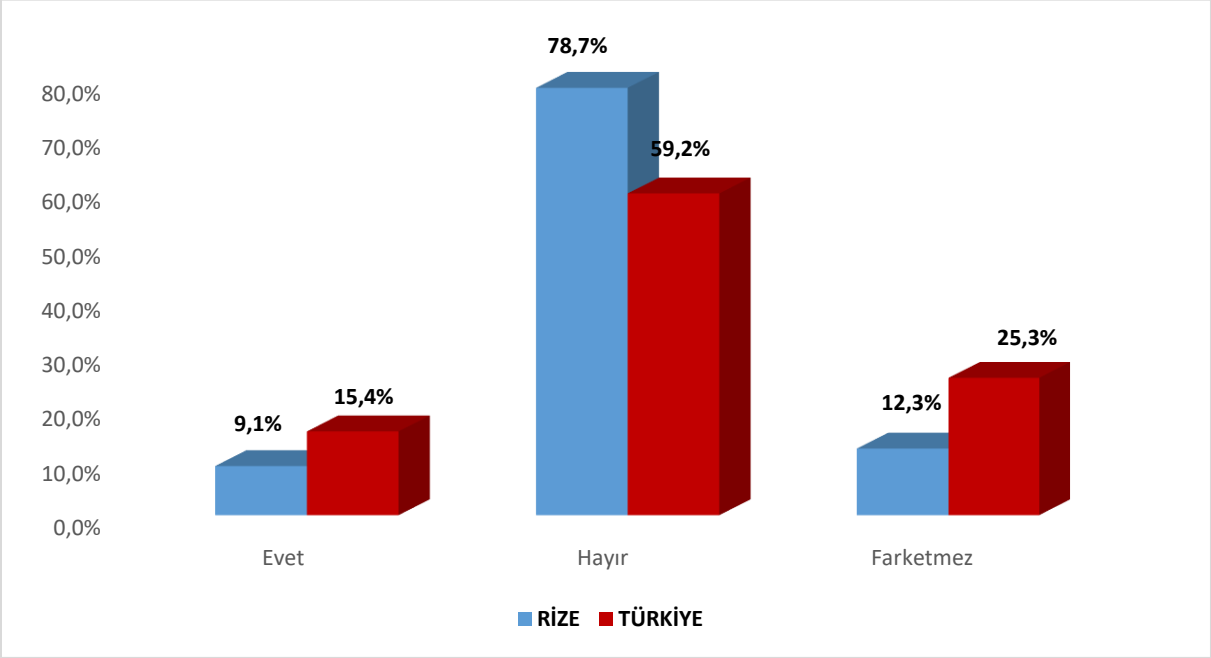

Kaynak: İPA 2018

Açık iş olan mesleklerde engelli çalıştırılmak istenmesi durumu incelendiğinde;Rize ilinde yüzde 9,1 oranında evet denilmiştir. Farketmez diyenlerin oranı yüzde 12,3'tür. Yani açık işler açısından genel değerlendirmede her 4 açık iş için 1 engelli tercih edilebileceği söylenmiştir.

Türkiye genelinde ise yüzde 15,4 oranında evet, yüzde 25,3 oranında farketmez denmiştir. Yani her 5 açık iş için 2 engelli tercih edilebileceği söylenmiştir. Rize ili Türkiye geneline göre engelli işçi çalıştırma eğiliminin daha düşük oranda olduğu gözlemlenmiştir.

Şekil 20: Açık İşlerin Arama Kanallarına Göre Dağılımı

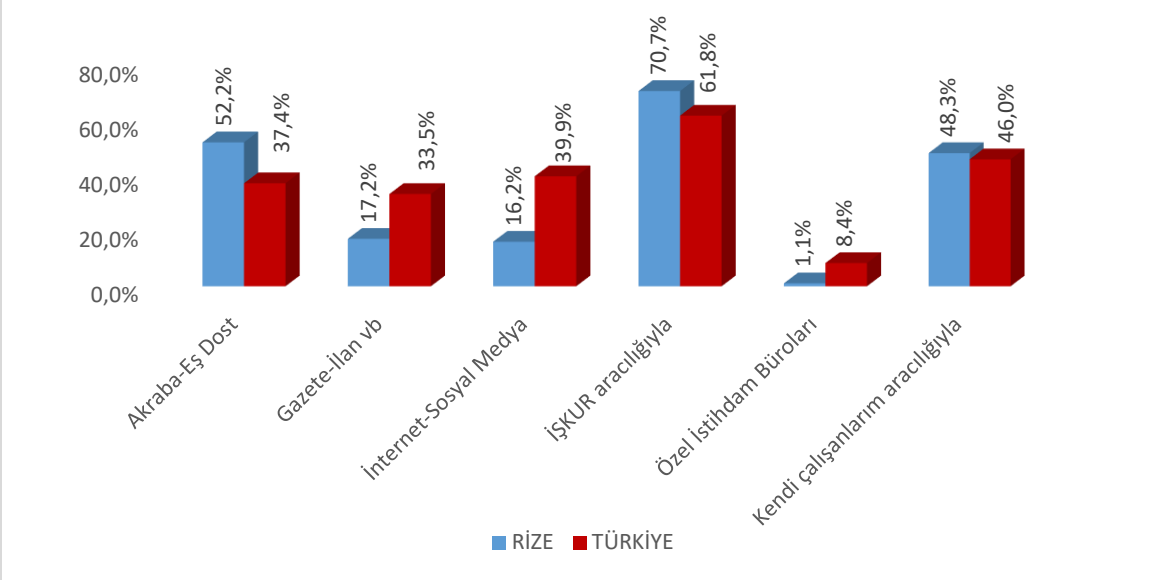

Kaynak: İPA 2018

Açık işlerin hangi arama kanalı ile işgücü piyasasına sunulduğu özellikle İŞKUR için önemli bir konuyu oluşturmaktadır. Piyasadaki açık işlerin Kuruma kazandırılması yoluyla daha çok kişiyi işe yerleştirmek için hangi beceri ve eğitim düzeylerinin talep edildiğinin bilinmesi açılacak olan aktif işgücü programlarının etkinliği açısından önem arz etmektedir.

Şekil 20'de Rize ili ve Türkiye genelinde karşılaştırmalı olarak açık işlerin arama kanalına göre dağılımı mevcuttur. Rize ilinde 20+ istihdamlı işyerlerinden alınan açık işlerin yüzde 70,7 gibi büyük bir oranı İŞKUR aracılığıyla aranmaktadır. Bu oran Türkiye geneli için yüzde 61,8 olarak gerçekleşmiştir. Rize ilinde ikinci sırada yüzde 52,2 ile Akraba-Eş Dost Aracılığıyla arama kanalı kullanılmıştır. Üçüncü sırada ise yüzde 48,3 ile Kendi Çalışanlarım Aracılığıyla arama kanalı olarak kullanılmıştır. Özel istihdam büroları arama kanalı Rize ilinde çok az oranda kullanılmaktadır.

Tablo 15: Cinsiyete Göre Açık İşlerde Talep Edilen Becerilerin Öncelik Sıralaması

Beceri	Kadın	Erkek	Cinsiyet Önemli Değil	Genel Toplam
Fiziki ve Bedensel Yeterlilik	3	1	2	1
Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe	2	3	1	2
Takım Çalışması	5	2	3	3
İletişim ve İfade Yeteneği	1	4	3	4
Hesap Yapabilme (Analitik Beceri)	6	5	6	5
Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme	-	6	4	6
Satış ve Pazarlama Becerisi	4	8	5	7
Proje Tabanlı Çalışma	6	7	8	8
Bilgisayar kullanımı	5	-	7	9

Kaynak: İPA 2018

Rize ilinde cinsiyete göre açık işlerde talep edilen becerilerin öncelik sıralaması incelendiğinde, Fiziki ve Bedensel Yeterlilik becerisi hem erkeklerde hem de genel toplamda birinci sırada, kadınlardaise üçüncü sırada olduğu görülmektedir. Kadınlarda birinci sırada ise İletişim ve İfade Yeteneği becerisi bulunurken, cinsiyet önemli olmadığı durumlarda Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe becerisi ilk sıradadır. Bilgisayar kullanımı becerisi kadınlarda ve herhangi bir cinsiyet tercihinde bulunulmayan açık işlerde tercih edilip, kadınlarda beşinci sırada, cinsiyet tercihinde bulunulmayan açık işlerde yedinci sırada talep edilen beceri olarak ortaya çıkmıştır.

Tablo 16: Meslek Gruplarına Göre Açık İş Sayısı ve Açık İş Oranı

Meslek Grupları	Toplam Açık İş Sayısı	Açık İş Oranı
Sanatkârlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar	133	7,5%
Hizmet Ve Satış Elemanları	119	5,8%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	98	4,2%
Teknisyenler, Teknikerler Ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	53	4,8%
Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	51	2,6%
Profesyonel Meslek Mensupları	23	2,1%
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	6	1,1%
Yöneticiler	1	0,4%
Genel Toplam	**485**	**4,3%**

Kaynak: İPA 2018

Rize ilinde açık işlerin meslek gruplarına göre dağılımı incelendiğinde; en fazla Sanatkârlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar olduğu tespit edilmiş olup, bu gruptaki açık iş sayısının toplam açık iş sayısı içindeki oranı yüzde 27,4'tür. İkinci sırada ise Hizmet Ve Satış Elemanları meslek grubu bulunmaktadır.

Rize ili için tespit edilen yüzde 4,3'lük açık iş oranı meslek grupları bazında da değerlendirildiğinde, açık iş oranı en yüksek oranda yüzde 7,5 ile Sanatkârlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar meslek grubunda olduğu görülmektedir. Daha sonra ise sırasıyla Hizmet Ve Satış Elemanları, Teknisyenler, Teknikerler Ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları Mensupları ve gelmektedir. Sanatkârlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar, Hizmet Ve Satış Elemanları, Teknisyenler, Teknikerler Ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları meslek grubu il geneli açık iş oranının üzerinde bulunmaktadır.

Tablo 17: Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerin Aranma Kanalları

Meslek Grubu	Akraba-Eş Dost	Gazete-İlan vb	İnternet-Sosyal Medya	İŞKUR aracılığıyla	Özel İstihdam Büroları	Kendi çalışanlarım aracılığıyla
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	66,7%	0,0%	16,7%	100,0%	0,0%	66,7%
Hizmet Ve Satış Elemanları	68,4%	8,8%	13,2%	72,8%	0,0%	43,9%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	40,4%	36,2%	2,1%	90,4%	0,0%	42,6%
Profesyonel Meslek Mensupları	22,7%	22,7%	40,9%	40,9%	18,2%	31,8%
Sanatkârlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar	46,5%	18,1%	29,9%	70,9%	0,0%	48,8%
Teknisyenler, Teknikerler Ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	72,5%	2,0%	15,7%	27,5%	2,0%	78,4%
Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	42,9%	14,3%	4,1%	81,6%	0,0%	42,9%
Yöneticiler	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%
Genel Toplam	**52,2%**	**17,2%**	**16,2%**	**70,7%**	**1,1%**	**48,3%**

Kaynak: İPA 2018

Meslek gruplarına göre açık işlerin aranma kanalları değerlendirilecek olursa; İŞKUR'un en yüksek oranda kullanıldığı meslek grubu Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar ile Yöneticiler olmuştur. Bu meslek gruplarındaki açık işlerin yüzde 100'ü İŞKUR aracılığıyla işgücü piyasasına sunulmuştur. Nitelik Gerektirmeyen Meslekler, Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar, Hizmet Ve Satış Elemanları ile Sanatkârlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar meslek gruplarındaki açık işler büyük oranda İŞKUR aracılığıyla karşılanmaktadır.

Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları en fazla Akraba-Eş Dost arama kanalı ile aranmaktadır. Profesyonel Meslek Mensupları büyük oranda İnternet-Sosyal Medya ve İŞKUR aracılığıyla arama kanalı ile aranmaktadır.

Tablo 18: Açık İş Olan Mesleklerden İstenen Becerilerde Öncelik Sıralaması

Meslekler	Bilgisayar kullanımı	Fiziki ve Bedensel Yeterlilik	Hesap Yapabilme (Analitik Beceri)	İletişim ve İfade Yeteneği	Proje Tabanlı Çalışma	Satış ve Pazarlama Becerisi	Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme	Takım Çalışması	Yabancı Dil	Yeterli Mesleki, Teknik Bilgi ve Tecrübe
Beden İşçisi (Genel)	-	1	-	3	-	-	-	2	-	4
Çay Üretim Ve İşleme /Çay Teknolojisi Teknisyeni	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Garson (Servis Elemanı)	-	1	-	2	-	-	5	4	-	3
Satış Danışmanı / Uzmanı	-	1	4	2	-	3	7	6	-	5
Otobüs Muavini	-	1	-	-	-	-	-	2	-	3
Alçı Dekorasyoncu (Kartonpiyer)	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Reyon Görevlisi	-	2	6	1	-	4	5	7	-	3
Beden İşçisi (Taşıma, Yükleme-Boşaltma)	-	3	-	-	-	-	-	1	-	2
Kaynakçı (Oksijen Ve Elektrik)	-	1	-	-	-	-	-	2	-	3
Kamyon Şoförü	-	2	-	4	-	3	4	2	-	1

Kaynak: İPA 2018

Tablo 18'de Rize ilinde açık işi olan meslekler özelinde talep edilen becerilerin öncelik sıralaması bulunmaktadır. Beden İşçisi (Genel), Çay Üretim Ve İşleme /Çay Teknolojisi Teknisyeni, Garson (Servis Elemanı), Satış Danışmanı / Uzmanı, Otobüs Muavini, Alçı Dekorasyoncu (Kartonpiyer) ile Kaynakçı (Oksijen Ve Elektrik) mesleklerinde aranan becerilerdeki ilk öncelik Fiziki ve Bedensel Yeterlilik olarak ön plana çıkmaktadır.

Reyon Görevlisi mesleğinde İletişim ve İfade Yeteneği, Beden İşçisi (Taşıma, Yükleme-Boşaltma) mesleğinde Takım Çalışması, Kamyon Şoförü mesleğinde ise Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe becerileri aranmaktadır.

Tablo 19: Cinsiyet Bazında En Çok Açık İş Olan Meslekler

Kadın	Erkek	Cinsiyet Önemli Değil	Genel Toplam
Kasiyer	Çay Üretim Ve İşleme /Çay Teknolojisi Teknisyeni	Garson (Servis Elemanı)	Beden İşçisi (Genel)
Satış Danışmanı / Uzmanı	Beden İşçisi (Genel)	Satış Danışmanı / Uzmanı	Çay Üretim Ve İşleme /Çay Teknolojisi Teknisyeni
Reyon Görevlisi	Otobüs Muavini	Beden İşçisi (Genel)	Garson (Servis Elemanı)
Diğer Fırıncılar, Pastacılar Ve Şekerleme İmalat İşçileri	Alçı Dekorasyoncu (Kartonpiyer)	Beden İşçisi (Taşıma, Yükleme-Boşaltma)	Satış Danışmanı / Uzmanı
Temizlik Görevlisi	Kaynakçı (Oksijen Ve Elektrik)	Reyon Görevlisi	Otobüs Muavini
Bilet Satış Elemanı (Gişe/Banko)	Kamyon Şoförü	Çay Paketleme Makinesi Operatörü	Alçı Dekorasyoncu (Kartonpiyer)
Büro İşçisi	Beton Ve Betonarme Kalıpçısı	Kalite Kontrolcü-Tekstil	Reyon Görevlisi
Büro Memuru (Genel)	Soğuk Demirci	Pazarlamacı	Beden İşçisi (Taşıma, Yükleme-Boşaltma)
Satış Destek Personeli	Sıvacı	Aşçı Yardımcısı	Kaynakçı (Oksijen Ve Elektrik)
Elektrik Mühendisi	Fayans, Seramik Ve Karo Döşemecisi	Aşçı	Kamyon Şoförü

Kaynak: İPA 2018

Rize ilinde en fazla açık iş olan meslekler; Beden İşçisi (Genel), Çay Üretim Ve İşleme /Çay Teknolojisi Teknisyeni, Garson (Servis Elemanı), Satış Danışmanı / Uzmanı, Otobüs Muavini, Alçı Dekorasyoncu (Kartonpiyer), Reyon Görevlisi, Beden İşçisi (Taşıma, Yükleme-Boşaltma), Kaynakçı (Oksijen Ve Elektrik) ve Kamyon Şoförüdür.

İşverenlerin açık işlerinde kadın işgücü tercihinde bulundukları en fazla açık iş olan üç meslek ise Kasiyer, Satış Danışmanı / Uzmanı ve Reyon Görevlisidir. Açık işlerde erkek işgücü tercihinin olduğu en fazla açık iş olan üç meslek Çay Üretim Ve İşleme /Çay Teknolojisi Teknisyeni, Beden İşçisi (Genel) ve Otobüs Muavini, cinsiyetin önemli olmadığı açık işlerde ise Garson (Servis Elemanı), Satış Danışmanı / Uzmanı ve Beden İşçisi (Genel) meslekleri ön plana çıkmaktadır.

TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER

Araştırma kapsamında işverenlere son 1 yıl içerisinde hangi mesleklerde eleman temininde güçlük çektikleri, temininde güçlük çektikleri eleman sayısı ve bunun nedenleri sorulmuştur. Derlenen verilerle Rize ili işgücü piyasasının talep kısmını daha net görmek hedeflenmektedir. İşverenlerin karşılamakta güçlük çektiği mesleği, sayısını ve hangi nedenlerden ötürü aradığı çalışanı temin edemediğini bilmek, ilin istihdam politikasına da yön vereceğinden araştırmanın temininde güçlük çekilen meslekler bölümü önemli bilgiler içermektedir. Bu kapsamda bu bölümde temininde güçlük çekilen meslekler, sektörler ve meslek grupları bazında incelenecektir.

Araştırma kapsamında yapılan ziyaretler sonucu Türkiye genelinde 32 bin 229 işyerinde eleman temininde güçlük çekildiği tespit edilmiştir. Rize ilinde ise 20+ istihdamlı 174 işyeri temininde güçlük çekilen meslek olduğunu ifade etmişlerdir. Yüzde 56,6 ile Rize ilinin eleman temininde ülke genelinden daha fazla eleman temininde güçlük çektiği görülmektedir. Söz konusu bu oran Türkiye geneli için yüzde 30,5 olarak hesaplanmıştır.

Rize ilinde eleman temininde güçlük çeken işyerlerini sektörel olarak incelediğimizde; Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor, Finans ve sigorta faaliyetleri ve Bilgi ve iletişim hizmet faaliyetleri sektörlerinde bulunan işyerlerinin eleman temininde güçlük çekmedikleri dikkat çeken bir husus olarak karşımıza çıkmaktadır. Bunun yanı sıra eleman temininde en fazla oranda güçlük çeken işyerlerinin Toptan ve perakende ticaret, İmalat, Ulaştırma ve depolama ve İnşaat sektörlerinde olduğu görülmektedir. Söz konusu sektördeki mevcut işyerlerinin az olması ile birlikte bu alanda çalışabilecek yeterli beceriye sahip elemanın bulunamaması faktörleri, sektörün temininde güçlük çekme oranının yükselmesine neden olmuştur.

Tablo 20: Sektörlere Göre Temininde Güçlük Çekilen Kişi Sayısı

Sektörler	Temininde Güçlük Çekilen Eleman Sayısı
Toptan ve perakende ticaret	212
İmalat	137
Ulaştırma ve depolama	97
İnşaat	58
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	49
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	36
Eğitim	17
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	9
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	5
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	3
Madencilik ve taş ocakçılığı	3
Diğer hizmet faaliyetleri	2
Gayrimenkul faaliyetleri	2
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	1
Genel Toplam	**632**

Kaynak: İPA 2018

Rize ilinde 632 kişinin temininde güçlük çekildiği tespit edilmiştir. Temininde güçlük çekilen kişi sayıları sektör bazında incelendiğinde, özellikle Toptan ve perakende ticaret sektörü ön plana çıkmaktadır. Rize ilinde temininde güçlük çekilen elemanların yüzde 33,5'i bu sektörde gerçekleşmiştir. Bunun dışında, İmalat, Ulaştırma ve depolama ve İnşaat sektörleri de eleman temininde güçlük çekmede ön plana çıkan diğer sektörlerdir.

Şekil 21: Temininde Güçlük Çekilen Kişilerin Meslek Gruplarına Göre Dağılımı

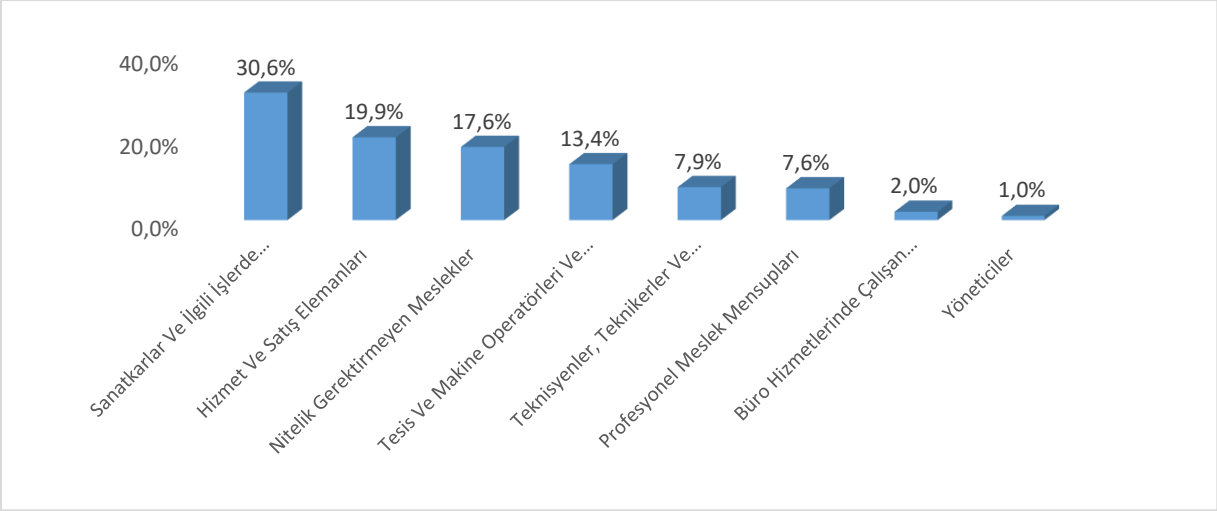

Kaynak: İPA 2018

Rize ilinde meslek gruplarına göre temininde güçlük çekilen kişilere bakıldığında en çok 194 kişi ile Sanatkarlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar meslek grubunda yer aldıkları görülmektedir. Eleman temininde güçlük çekilen kişilerin yüzde 30,6'sı bu meslek grubunda yer almaktadır. Yöneticiler meslek grubu en az temininde güçlük çekilen meslek grubu olarak ortaya çıkmıştır.

Türkiye genelinde de 20+ istihdamlı işyerlerinde eleman temininde güçlük çekilme oranında birinci sırada, Rize ilinde dördüncü sırada olan Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek grubu bulunmaktadır. Benzer şekilde araştırma sonuçları göstermektedir ki Yöneticiler meslek grubu hem ülke geneli hem de Rize ilinde eleman temininde en az güçlük çeken meslek grubudur.

Tablo 21: Mesleklere Göre TGÇM Dağılımı

TGÇM	Eleman Sayısı
Beden İşçisi (Taşıma, Yükleme-Boşaltma)	63
Alçı Dekorasyoncu (Kartonpiyer)	23
Satış Danışmanı / Uzmanı	22
Otobüs Muavini	22
Kaynakçı (Oksijen Ve Elektrik)	20
Garson (Servis Elemanı)	20
Aşçı	19
Beden İşçisi (Genel)	19
İş Makineleri Operatörü	18
Diğer	407
Toplam	**632**

Kaynak: İPA 2018

Rize ilinde temininde güçlük çekilen mesleklere bakıldığında ilk sırada 63 kişi ile Beden İşçisi (Taşıma, Yükleme-Boşaltma) mesleği yer almaktadır. Bu mesleğin ardından sırasıyla 52 kişi ile Alçı Dekorasyoncu (Kartonpiyer) ve 22 kişi ile Satış Danışmanı / Uzmanı ve Otobüs Muavini meslekleri gelmektedirler.

Geçtiğimiz yıl gerçekleştirilen araştırma sonuçlarına göre temininde güçlük çekilen ilk on meslekle bu yılki araştırma sonuçlarını kıyasladığımızda; Satış Danışmanı / Uzmanı, Garson(Servis Elemanı), Aşçı ve Beden İşçisi (Genel) olmak üzere toplam dört mesleğin yine değişmeyerek ilk onda yer aldıkları görülmektedir. Rize ilinde söz konusu meslekler, son iki yıldır temininde güçlük çekilen meslekler arasında yer almaya devam etmektedirler.

Satış Danışmanı / Uzmanı, Garson(Servis Elemanı), Aşçı ve Beden İşçisi (Genel) mesleklerinin aynı zamanda açık işi en çok olan meslekler arasında ilk onda yer alması, ilin istihdam politikalarına yön vermesi adına dikkate değer bir bilgi şeklindedir.

Şekil 22: TGÇM Nedenlerinin Dağılımı

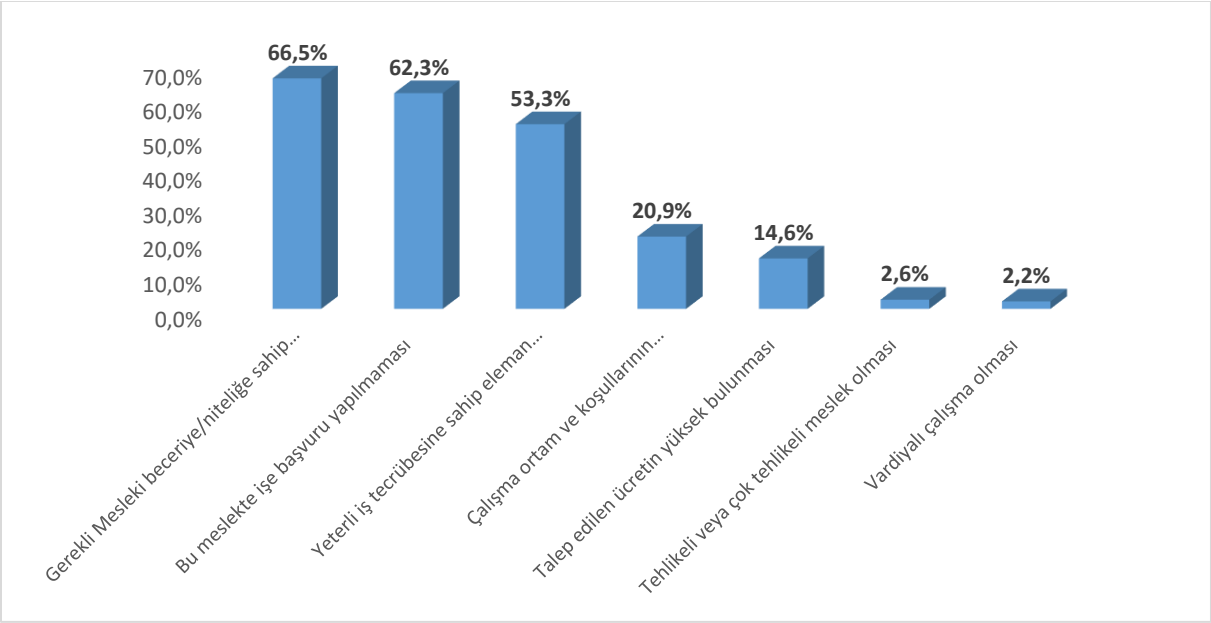

Kaynak: İPA 2018

Rize ili ve Türkiye geneli 20+ istihdamlı işyerlerinin TGÇM nedenleri dağılımında temininde güçlük çekilme nedenlerine bakıldığında ilk sırada ikisinde de gerekli mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması yer almaktadır.

Mesleklere Göre TGÇM dağılımı incelendiğinde, açık işi en çok olan mesleklerle temininde güçlük çekilen mesleklerin benzerlik gösterdiği hatta birçoğunun bire bir aynı olduğu görülmektedir. Öyle ki bu nedeni ortadan kaldırmaya yarayacak doğru aktif işgücü politikaları üretilip, mevcut açık işler için aranan yeterli iş tecrübesine sahip bireyler sağlandığında il genelinde talep ve arz dengelenmiş olacaktır.

Tablo 22: Mesleklere Göre TGÇM Nedenleri

Meslekler	Bu meslekte işe başvuru yapılmaması	Gerekli Mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması	Yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması	Çalışma ortam ve koşullarının beğenilmemesi	Talep edilen ücretin yüksek bulunması	Vardiyalı çalışma olması	Tehlikeli veya çok tehlikeli meslek olması
Beden İşçisi (Taşıma, Yükleme-Boşaltma)	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Alçı Dekorasyoncu (Kartonpiyer)	90,9%	100,0%	90,9%	0,0%	9,1%	0,0%	0,0%
Satış Danışmanı / Uzmanı	47,6%	100,0%	85,7%	14,3%	4,8%	0,0%	0,0%
Otobüs Muavini	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	95,2%	0,0%	0,0%
Kaynakçı (Oksijen Ve Elektrik)	73,7%	89,5%	89,5%	26,3%	26,3%	0,0%	0,0%
Garson (Servis Elemanı)	57,9%	84,2%	78,9%	10,5%	0,0%	0,0%	0,0%
Aşçı	94,4%	72,2%	77,8%	16,7%	5,6%	0,0%	0,0%
Beden İşçisi (Genel)	100,0%	11,1%	16,7%	83,3%	0,0%	0,0%	0,0%
İş Makineleri Operatörü	29,4%	52,9%	70,6%	11,8%	11,8%	0,0%	0,0%
Buhar Kazanı Operatörü/Kazan Ateşçisi	93,8%	87,5%	87,5%	18,8%	0,0%	0,0%	12,5%

Kaynak: İPA 2018

Rize ilinde eleman temininde güçlük çekilen mesleklerin nedenlerine bakıldığında, Alçı Dekorasyoncu (Kartonpiyer), Satış Danışmanı / Uzmanı, Kaynakçı (Oksijen Ve Elektrik) ve Garson (Servis Elemanı) olmak üzere ilk on meslekten dört tanesinin temininde güçlük çekilme nedenlerinin en yüksek oranda Gerekli Mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması olduğu görülmektedir. Tehlikeli veya çok tehlikeli meslek olması sadece Buhar Kazanı Operatörü/Kazan Ateşçisi mesleğinde gerçekleşmiştir. Vardiyalı çalışma olması ilk on meslek arasında temininde güçlük çekilme nedeni olmamıştır.

Tablo 23: Çalışan Sayısı, Açık İş ve TGÇM Durumuna Göre En Fazla Talep Edilen Meslekler

MESLEKLER
Garson (Servis Elemanı)
Sıvacı
Pazarlamacı
İş Makineleri Operatörü
Satış Danışmanı / Uzmanı
Aşçı
Kasiyer
Çay Eksperi
Kamyon Şoförü
Reyon Görevlisi

Kaynak: İPA 2018

Rize ilinde çalışan sayısına oranla açık iş ve TGÇM sayıları baz alınarak Veri Zarflama Analizi gerçekleştirilmiştir. Bu analiz sayesinde açık iş, TGÇM ve çalışan sayısı birlikte analiz edilerek Rize ilinde işverenler tarafından en fazla talep edilen meslekler ortaya çıkartılmıştır. Rize ilinde çalışan sayısına oranla açık iş ve TGÇM sayıları baz alınarak Veri Zarflama Analizi uygulanarak elde edilen sonuçlardan, en fazla talep edilen meslekler Garson (Servis Elemanı), Sıvacı, Pazarlamacı, İş Makineleri Operatörü, Satış Danışmanı / Uzmanı, Aşçı, Kasiyer, Çay Eksperi, Kamyon Şoförü ve Reyon Görevlisi olarak ortaya çıkmıştır

GELECEK DÖNEM İSTİHDAM EĞİLİMLERİ

Ekonomilerde gelecek dönem istihdam eğilimini belirlemek, işgücü piyasasında oluşacak dalgalanmaları önceden görmek ve buna yönelik politikalar geliştirmek için önemli bir araçtır. İşgücü Piyasası Araştırmaları da bu minvalde işverenlere bir sonraki yılda öngördükleri istihdam tahminlerini meslek bazında sorarak gelecek dönem istihdam eğilimleri belirlenmektedir.

Bu bölümde Rize ilinde 2018 Yılı Nisan-Mayıs dönemi ile bir sonraki yıl aynı döneme tekabül eden zaman aralığı boyunca çalışan sayılarında ne gibi farklılıklar beklendiği, farklılaşmaların hangi mesleklerde ve sektörlerde olacağına dair tahminler üzerinde durulacaktır. Mevsimsel etkileri dışarıda bırakmak adına işverenlere tam bir yıllık dönem içindeki tahminleri sorulmuştur.

Çalışma kapsamında işverenlere yöneltilen “30 Nisan 2019 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte net istihdam artışı/azalışı bekliyor musunuz?” sorusuna Türkiye genelinde işyerlerinin yüzde 20,4’ü istihdamın artacağı yönünde cevap verirken Rize ilinde işverenlerin

yüzde 39,7'si istihdamın artacağını öngörmüştür. Başka bir ifadeyle Türkiye genelinde her 10 işyerinden 2'si istihdamın artacağını öngörürken, Rize'de bu sayı 4'e ilerlemektedir. Öte yandan istihdamın azalacağını düşünen işveren oranı, ülke genelinde 2,5 olarak öngörülürken Rize ilinde ise ülke genelininin iki katından fazla olup yüzde 5,4 olarak öngörülmüştür.

Tablo 24: Sektörlere Göre İşverenlerin İstihdam Beklentileri

Sektörler	Artış	Azalış	Fikrim Yok	Değişmeyecek
Toptan ve perakende ticaret	47,1%	4,6%	20,7%	27,6%
İmalat	36,6%	3,9%	25,0%	34,5%
İnşaat	28,2%	5,7%	41,5%	24,5%
Ulaştırma ve depolama	44,4%	3,7%	18,5%	33,3%
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	52,4%	9,5%	19,0%	19,0%
Eğitim	50,0%	8,3%	25,0%	16,7%
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	55,6%	0,0%	11,1%	33,3%
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	27,3%	18,2%	36,4%	18,2%
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	33,8%	0,0%	33,8%	32,3%
Diğer hizmet faaliyetleri	33,3%	0,0%	33,3%	33,3%
Madencilik ve taş ocakçılığı	20,0%	0,0%	60,0%	20,0%
Gayrimenkul faaliyetleri	50,0%	0,0%	0,0%	50,0%
Finans ve sigorta faaliyetleri	-	-	-	-
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	0,0%	0,0%	50,0%	50,0%
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	0,0%	0,0%	60,0%	40,0%
Bilgi ve iletişim	0,0%	50,0%	0,0%	50,0%
Genel Toplam	**39,7%**	**5,4%**	**26,8%**	**28,1%**

Kaynak: İPA 2018

Sektörlere göre istihdam eğilimi incelendiğinde en yüksek oranda artış bekleyen işverenlerin sırasıyla su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri, mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler, konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri, eğitim, gayrimenkul faaliyetleri, toptan ve perakende ticaret, insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri, toptan ve perakende ticaret, ulaştırma ve depolama, imalat, elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı, diğer hizmet faaliyetleri, inşaat, idari ve destek hizmet faaliyetleri ve madencilik ve taş ocakçılığı olduğu görülmektedir. En fazla azalış bekleyen sektör ise bilgi ve iletişim olarak gerçekleşmiştir. İdari ve destek hizmet faaliyetleri sektöründe yer alan işyerlerinin yüzde 39,1'i, diğer hizmet faaliyetleri sektöründe bulunan işyerlerinin yüzde 34'ü gelecek dönemde istihdamlarının değişmemesini beklemektedirler.

Sektörlerin istihdam eğiliminde dikkat çeken diğer bir husus ise su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri ve gayrimenkul faaliyetleri sektörlerinde bulunan tüm işyerleri gelecek dönem için herhangi bir öngörüde bulunamamışlardır.

Tablo 25: Sektörlere Göre Net İstihdam Değişimi

Sektörler	Net İstihdam Değişimi	NIDO
Diğer hizmet faaliyetleri	21	27,4%
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	53	19,1%
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	3	14,3%
İmalat	282	12,8%
Toptan ve perakende ticaret	268	9,3%
Eğitim	37	9,0%
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	41	7,7%
Ulaştırma ve depolama	42	6,9%
Gayrimenkul faaliyetleri	2	6,3%
İnşaat	122	6,1%
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	3	2,2%
Madencilik ve taş ocakçılığı	3	0,5%
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	0	0,0%
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	0	0,0%
Finans ve sigorta faaliyetleri	0	0,0%
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	-3	-1,4%
Bilgi ve iletişim	-10	-9,6%
Genel Toplam	**864**	**8,1%**

Kaynak: İPA 2018

Türkiye genelinde 20 + istihdamlı işyerlerinde 2019 Nisan-Mayıs dönemlerinde 2018 Nisan-Mayıs dönemine göre istihdamın yüzde 4,5 artacağı beklenmekte olup Rize'de ise bu oran, yüzde 8,1 olup ülke genelinin üzerinde gerçekleşmiştir.

En fazla net istihdam değişimi 282 kişilik artış ile İmalat sektöründe beklenemektedir. En fazla net istihdam değişim oranı ise yüzde 27,4 ile Diğer hizmet faaliyetleri faaliyetleri sektöründe beklenmektedir. Ancak beklenen değişim 21 kişilik artıştır. Bu durum, Diğer hizmet faaliyetleri sektöründe Rize ilinde çalışan sayısının nispeten az olmasından kaynaklanmaktadır.

İstihdam azalışı beklenen sektör ise bilgi ve iletişim ile idari ve destek hizmet faaliyetleri sektörüdür. İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri, kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor ve finans ve sigorta faaliyetleri sektörlerinde kişi sayısında artış veya azalış beklenmemektedir.

Tablo 26: Meslek Gruplarına Göre Net İstihdam Değişimi

Meslek Grupları	Net İstihdam Değişimi	NIDO
Sanatkârlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar	212	12,9%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	249	11,2%
Hizmet Ve Satış Elemanları	183	9,4%
Yöneticiler	16	6,1%
Profesyonel Meslek Mensupları	65	6,0%
Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	86	4,5%
Teknisyenler, Teknikerler Ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	43	4,0%
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	10	1,8%
Nitelikli Tarım, Ormancılık Ve Su Ürünleri Çalışanları	0	0,0%
Genel Toplam	**864**	**8,1%**

Kaynak: İPA 2018

Nitelikli tarım, ormancılık ve su ürünleri çalışanları meslek grubu hariç diğer tüm meslek gruplarında istihdam artışı beklenmektedir. En fazla istihdam artışı beklenen meslek grubu ise 249 kişilik artış ile Nitelik Gerektirmeyen Mesleklerdir. En az artış beklenen meslek grubu ise 10 kişilik artış ile Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar meslek grubu bulunmaktadır. Çalışan sayısında ilk sırada yer alan nitelik gerektirmeyen meslekler meslek grubu net istihdam değişim oranında da yüzde 11,2'lik bir oran ile ikinci sırada yer almaktadır. Çalışan sayısının da fazla olduğu göz önünde bulundurulursa bu meslek grubunda önemli ölçüde bir artış yaşanması beklenmektedir. Nitelik Sanatkârlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar net istihdam değişim oranı yüzde 12,9 ile sıralamada ilk sırada olmasına rağmen en fazla net istihdam değişimi beklenen ikinci meslek grubu olarak ön plana çıkmaktadır.

Tablo 27: En Fazla İstihdam Artışı/Azalışı Beklenen Meslekler

Net İstihdam Artışı Beklenen Meslekler	Net İstihdam Azalışı Beklenen Meslekler
Beden İşçisi (Genel)	İmal İşçisi
Satış Danışmanı / Uzmanı	Minibüs Şoförü
Beden İşçisi (İnşaat)	Bulaşıkçı/Stevard (Şefi)
Kamyon Şoförü	Kesimhane İşçisi
İnşaat İşçisi	Market Elemanı
Betonarme Demircisi	Finansman Sorumlusu
Garson (Servis Elemanı)	İş Güvenliği Uzmanı (Az Tehlikeli Sınıf-C)
Paketleme İşçisi	Direksiyon Eğitmeni
İş Makineleri Operatörü	
Diğer Elektrik Tesisatçıları	

Kaynak: İPA 2018

Rize ilinde gelecek dönem, en fazla istihdam artışı olması beklenen ilk üç meslek sırasıyla, Beden İşçisi (Genel), Satış Danışmanı / Uzmanı ve Beden İşçisi (İnşaat) olup, İmal İşçisi, Minibüs Şoförü ve Bulaşıkçı/Stevard (Şefi) meslekleri ise en fazla istihdam azalışı beklenen ilk üç meslek olarak sıralanmaktadır.

Geçtiğimiz yıl istihdam artışı beklenen mesleklerle bu yılı karşılaştırdığımızda Beden İşçisi (Genel), Satış Danışmanı / Uzmanı, Beden İşçisi (İnşaat), İnşaat İşçisi ve Garson (Servis Elemanı) meslekleri istihdam artışı beklenen ilk on meslekte yine yer almaktadır. Rize ili için bu mesleklerin son iki yıldır önemini korumaya devam ettiği anlaşılmaktadır.

Geçtiğimiz yıl istihdam azalışı beklenen mesleklerle bu yılı karşılaştırdığımızda Minibüs Şoförü mesleği istihdam azalış beklenen ilk on meslekte yine yer almaktadır.

Şekil 23: Engelli İstihdamını Arttırmak İçin Önerilerin Dağılımı

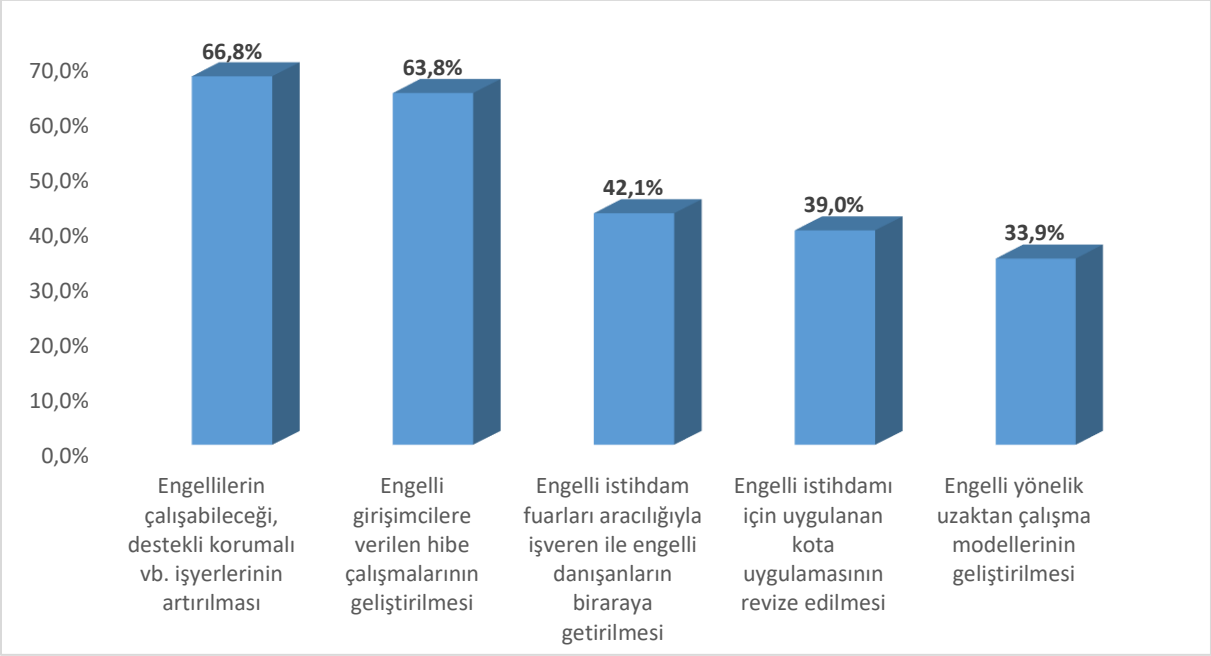

Kaynak: İPA 2018

Rize ilinde 20+ çalışanı olan işyerlerinin engelli istihdamının arttırılması için önerileri incelenmiştir. İşverenlerin yüzde 66,8'i Engellilerin çalışabileceği, destekli korumalı vb. işyerlerinin artırılması, yüzde 63,8'i Engelli girişimcilere verilen hibe çalışmalarının geliştirilmesi, ve yüzde 42,1'i ise Engelli istihdam fuarları aracılığıyla işveren ile engelli danışanların biraraya getirilmesini önermektedir.

Türkiye genelinde ise işverenlerin yüzde 29,5'i engellilerin çalışabileceği, destekli korumalı vb. işyerlerinin artırılmasını, yüzde 24,4'ü engelli girişimcilere verilen hibe çalışmalarının

geliştirilmesini ve yüzde 18,5'i engelli yönelik uzaktan çalışma modellerinin geliştirilmesini önermektedir. Hem Türkiye genelinde hem de Rize ilinde işverenlerin ilk iki önerisi, sıralamalarıyla beraber aynı gerçekleşmiştir.

Şekil 24: Genç (15-24 yaş) Personel Seçiminde Aranan Kriterlerin Dağılımı

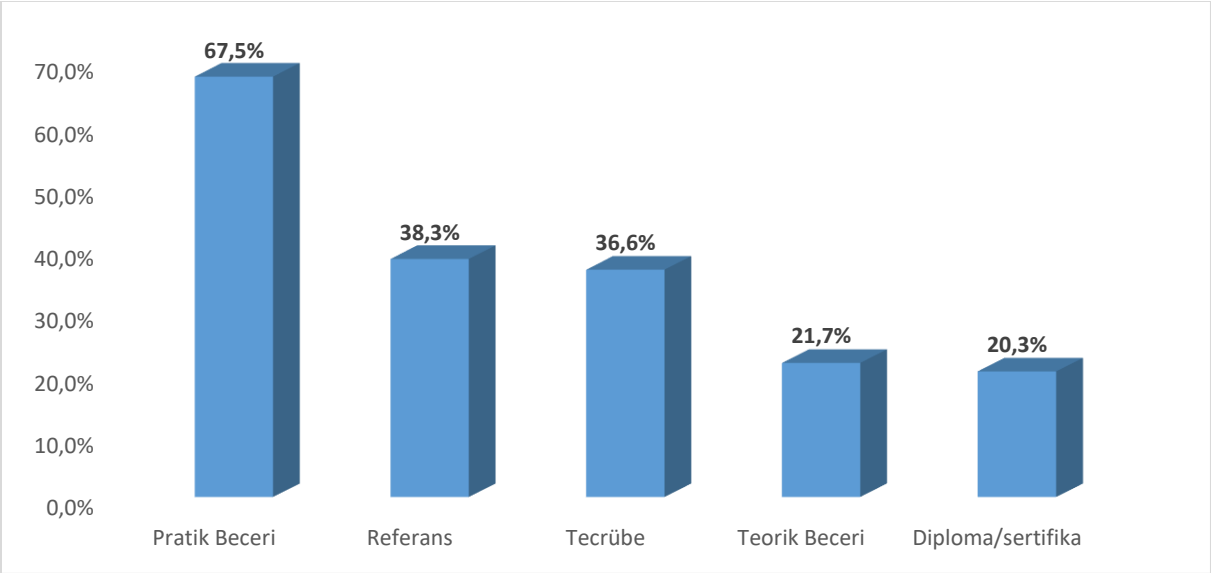

Kaynak: İPA 2018

Rize ilinde 20+ çalışanı olan işyerlerinin genç personel seçerken aradıkları kriterler incelenmiştir. İşverenlerin yüzde 67,5'i Pratik Beceri, yüzde 38,3'ü Referans ve yüzde 36,6'sı Tecrübe ve aramaktadır.

Türkiye genelinde de en yüksek tercih edilen kriter, Rize ilinde olduğu gibi yüzde 35,5 ile Pratik Beceri kriteridir. Bunu sırasıyla yüzde 21,2 ile Tecrübe ve yüzde 15,5 ile Diploma / Sertifika kriterleri izlemektedir. Pratik Beceri ve Tecrübe kriterleri hem Rize ilinde hem de Türkiye genelinde genç personel seçerken en çok aranan kriterler olarak ön plana çıkmaktadır.

Şekil 25: Personel Seçiminde Kullanılan Değerlendirme Yöntemlerinin Dağılımı

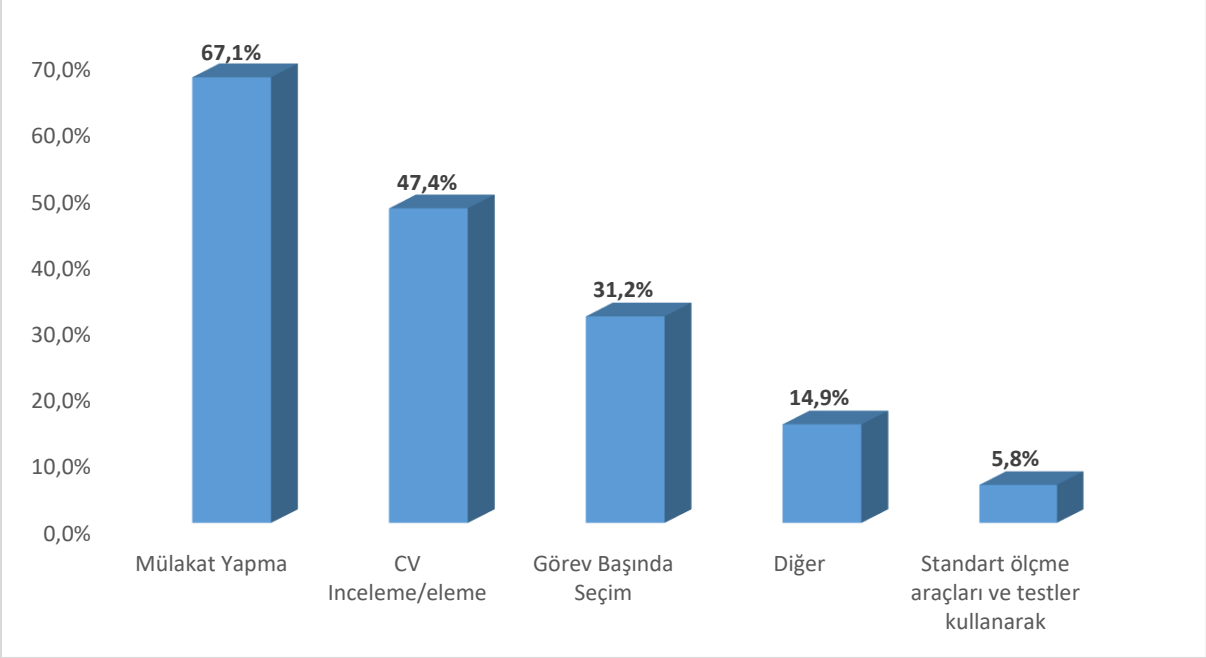

Kaynak: İPA 2018

Rize ilinde 20+ çalışanı olan işyerlerinin personel seçerken hangi değerlendirme yöntemini kullandıkları incelenmiştir. İşverenlerin yüzde 67,1'i Mülakat Yapma, yüzde 47,4'ü CV İnceleme/Eleme ve yüzde 31,2'si Görev Başında Seçim ile personel seçmektedir.

Türkiye genelinde ise yüzde 38,4 ile Mülakat Yapma, yüzde 30,8 ile CV İnceleme/Eleme ve yüzde 19,7 ile Görev Başında Seçim kriterleri izlemektedir. Hem Türkiye genelinde hem de Rize ilinde işverenlerin ilk üç değerlendirme yöntemi aynı gerçekleşmiştir.

SONUÇ

Rize İşgücü Piyasası Araştırma Raporunun temel amacı, 2018 yılında Rize'de gerçekleşmiş olan İşgücü Piyasası Araştırması çerçevesinde ihtiyaç duyulan işgücünün eğitim ve becerilerinin tespit edilerek, işgücü arzı ve talebi arasındaki dengesizliklerin giderilmesi, işsizliğin azaltılması ve istihdamın artırılmasına yönelik politikaların geliştirilmesine katkı sağlamaktır. Ayrıca araştırma kapsamında mevcut işyerlerinden alınan bilgiler doğrultusunda temininde güçlük çekilen işgücüne gerekli niteliklerin kazandırılması için aktif istihdam politikalarının planlanmasına katkı sağlaması amaçlanmıştır.

İlde 2013 yılında işsizlik oranı yüzde 6,7 olduğunu görmekteyiz. Yani çalışmaya hazır her onaltı kişiden biri işsiz olduğunu göstermektedir. Rize ilinde İŞKUR'da kayıdı bulunan işsizlerin büyük bir bölümünün vasıfsız olduğu görülmektedir. Rize'de mesleksizlik kaynaklı işsizlik sıkıntısı kadar kalifiyeli eleman sıkıntısı da yaşanmaktadır. İşverenler, açık işlerinde ve temininde güçlük çektiği mesleklerinde çalışacak personelin Fiziki ve Bedensel Yeterliliğine önem verdiğini ifade etmektedir. Bu durum kalifiye eleman talebinin karşılanamadığını göstermekte olup İŞKUR'un mesleki eğitim kursları gibi aktif işgücü programlarının önemini ortaya çıkarmaktadır. Piyasa araştırması sonucunda ortaya çıkan temininde güçlük çekilen mesleklere göre bir planlamayla kursların açılması istihdama yardımcı olacaktır.

Talep araştırması sonuçlarına göre toplam çalışanların yüzde 80'i erkeklerden, sadece yüzde 20'si kadınlardan oluşmaktadır. Kadın çalışanların ağırlıklı çalıştıkları sektörler Toptan ve perakende ticaret, İmalat, Eğitim ile İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri gibi daha çok belirli bir eğitim düzeyi gerektiren işyerleridir. Yukarıda açıklanan göstergelerle birlikte bu gösterge de Rize'de ancak belirli bir eğitim düzeyine sahip kadınların işgücü piyasasına girme şansının olduğunu göstermektedir.

Hedef istihdamın artırılması ise, istatistikler kadın istihdamını artırmadan bu hedefe ulaşmanın mümkün olmadığını göstermektedir. Bunun için de kadın eğitim seviyesinin artırılması ve düşük eğitim seviyesine sahip kadınların da istihdamına yönelik teşviklerin ve girişimcilik programlarının geliştirilmesi gerekmektedir. Rize'de İŞKUR'a kayıtlı kadın işsizlerin çoğunun nitelik gerektirmeyen mesleklerde kayıtlı olduğu görülmektedir. Bu kişilerin istihdamda yer alabilmeleri işverenin istediği mesleki becerilere sahip olacak şekilde eğitilmelerine bağlıdır.

2017 yılında aktif işgücü piyasası programları kapsamında bin 163 kurs düzenlenmiş olup bu kurslardan 2 bin 299 kişi faydalanmıştır. Kurs sayılarında 2010 yılına göre önemli ölçüde artış meydana gelmiştir. 2010 yılında 75 kurs düzenlenirken 2017 yılında bu sayının bin 163'e çıkması ve aynı zamanda 2010 yılındaki kursiyer sayısı bin 128 iken 2017 yılında 2 bin 229 kişi olması İŞKUR kurslarının daha çok kişiye beceri kazandırdığını ve işgücü piyasasında etkinliğini arttırdığını göstermektedir.

İŞKUR'un düzenlendiği aktif işgücü programları ile kişilerin işgücü piyasasının gerekleri hakkında bilgilerini artırarak meslek kazanmaları amaçlanıp böylece işgücü piyasasına girişte aracı rol alması amaçlanmaktadır. Bir yıllık süre içerisindeki rakamlar incelendiğinde bu programlara ilginin arttığı sonucuna ulaşılmaktadır.

Talep boyutu itibariyle, araştırma sonuçlarına göre Rize ilinde 20+ özel sektör yerel birim işyerlerinde çalışanlar sayısına göre lokomotif sektörler Toptan ve perakende ticaret, İnşaat ve İmalat sektörleridir. Yapılan araştırma sonucunda en fazla açık iş sayısının Toptan ve perakende ticaret sektöründe olduğu görülmektedir.

Rize ili İşgücü Piyasası Araştırması sonucunda 112 işyerinde 485 açık iş tespit edilmiştir. Rize ilinde Toptan ve perakende ticaret sektörünün açık işlerde önemli bir ağırlığının olduğu görülmektedir. 485 kişilik açık işin yüzde 29,9'una tekabül eden 145 kişilik kısmı, Toptan ve perakende ticaret sektöründeki işverenlerden gelmiştir. Açık iş sayısının yoğun olduğu diğer sektörler ise imalat ile inşaat sektörleridir.

Rize ilinde araştırma kapsamına giren 20+ istihdamlı işyerlerinin yüzde 36,3'ünde açık iş bulunmaktadır. Bu oran Türkiye ortalamasının üstünde olup Türkiye geneli için açık işi olan işyeri oranı yüzde 23,3 olarak gerçekleşmiştir.

Açık işi olan işyeri oranında, Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri sektörü yüzde 100 ile ön plana çıksada, sektörde Rize ilinde 20+ istihdamlı 1 işyeri bulunmaktadır. Bu sektörden sonra açık işi olan işyeri oranının en yüksek olduğu sektörler; Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri, İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri, Gayrimenkul faaliyetleri ve Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor sektörleridir. Rize ilinde hem işyeri sayısı hem de açık iş sayısı dikkate alındığında ise, açık işi olan işyeri oranında Toptan ve perakende ticaret sektörü ön plana çıkmaktadır. Toptan ve perakende ticaret sektöründe yer alan her 5 işyerinden 2'sinde açık iş bulunmaktadır.

Rize ilinde açık işlerin meslek gruplarına göre dağılımı incelendiğinde; en fazla Sanatkârlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar meslek grubunda olduğu tespit edilmiş olup bu gruptaki açık iş sayısının toplam açık iş sayısı içindeki oranı yüzde 27'4tür.

Açık işi olan işyerlerinin aradıkları elemanlarda istenilen eğitim düzeyine verdikleri "lise altı" cevabı dikkat çekicidir. Bunun arkasında işverenlerin aradıkları elemanlarda eğitim düzeyinden çok meslekte fiziki ve bedensel yeterlilik ve meslekte yeterli bilgiye sahip olmaları istemeleri etkendir.

Temininde güçlük çekilen mesleklerin bulunmama nedenleri sıralaması da bu görüşü teyit etmektedir. İşverenlerin büyük çoğunluğu istedikleri elemanları Gerekli Mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması, bu meslekte işe başvuru yapılmaması ve Yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması nedenlerinden kaynaklandığını belirtmişlerdir. , Alçı Dekorasyoncu (Kartonpiyer), Satış Danışmanı / Uzmanı, Kaynakçı (Oksijen Ve Elektrik) ve Garson (Servis Elemanı) mesleklerinde Gerekli Mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması nedeni öncelikli olmuştur.

Rize ilinde çalışan sayısına oranla açık iş ve TGÇM sayıları baz alınarak Veri Zarflama Analizi uygulanarak elde edilen sonuçlardan, en fazla talep edilen meslekler Garson (Servis Elemanı), Sıvacı, Pazarlamacı, İş Makineleri Operatörü, Satış Danışmanı / Uzmanı, Aşçı, Kasiyer, Çay Eksperi, Kamyon Şoförü ve Reyon Görevlisi olarak ortaya çıkmıştır.

Araştırma sonuçlarına göre çalışma kapsamında işverenlere yöneltilen "30 Nisan 2019 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte net istihdam artışı/azalışı bekliyor musunuz?" sorusuna Türkiye genelinde işyerlerinin yüzde 20,4'ü istihdamın artacağı yönünde cevap verirken Rize ilinde işverenlerin yüzde 39,7'si istihdamın artacağını öngörmüştür. Başka bir ifadeyle 10 işyerinden Türkiye genelinde yaklaşık 2'si istihdamın artacağını öngörürken Rize'de bu sayı 4'e yükselmektedir. İşverenlerin yakın dönemde istihdam artışına olumlu baktıkları görülmektedir. Bu da birçok sektörde faaliyet sürdüren işyerlerinin büyümeye gideceği sonucunu ortaya çıkarmaktadır. Öte yandan istihdamın azalacağını düşünen işveren oranı yüzde 5,4 olarak öngörülmüş olup yüzde 2,5 olan ülke ortalamasının üzerindedir.

Sonuç olarak; gelişen teknoloji, mal ve hizmet üretim süreçlerini değiştirmektedir. Bu değişim işgücü piyasalarına da yansımakta olup işgücünden talep edilen nitelik ve beceriler her geçen gün değişmektedir. Üretim süreçleri ile işgücü arzının niteliklerinin uyumlu bir biçimde

değişmesi etkin bir işgücü piyasasının oluşması için oldukça önem arz etmektedir. İşgücü piyasasının taleplerini karşılayabilecek nitelikli işgücünün oluşmasında mesleki eğitimin önemi ön plana çıkmaktadır. Bu minvalde işgücü piyasasının mevcut durumunu bilerek ve gelecek dönem eğilimlerini kestirerek karar almak son derece önemli olup rapor bu ihtiyaçların karşılanması için hazırlanmıştır.